

zajz Italije Leopoldo Formichele in zastavl konzu Norve
generalna konzula Avstrije dr. Karl Newelle in Belgije dr.
Predsednik Ljudske skupšine Miha Marinko in predsednik
Kraigher sta se zadržala s gosti v enournem razgovoru.
predsednik Ljudske skupšine dr. Helij Modic, podpred
dr. Joža Vilfan sekretar Ljudske skupšine dr. Miha P
te. Zelo in za razgovor.

Še večji pomen lastnih sil

Razpravi o zveznem perspektivnem planu in planu za leto 1961, ki ju je Zvezna ljudska skupščina sprejela v decembru, bo v prihodnjih dneh sledilo obravnavanje republiških perspektivnih in letnih planov. Omenjena razprava bo pravzaprav lažja, ker so splošne smernice že znane, toda na drugi strani ni manj, če ne še bolj odgovorna. Gre namreč za to, da bodo omenjene splošne smernice našle čim ustreznejšo konkretnizacijo, predvsem v komunalnih in gospodarskih organizacijah. Zato bo težiče razprave o omenjenih planih moralo biti tukaj. Ta razprava pa naj bi bila obenem tudi čim širša mobilizacija odgovornih oblastnih in družbenih organov in vseh organov upravljanja ter delovnih ljudi sploh, da se začne smernice omenjenih planov oz. perspektivnih programov takoj izvajati.

Se prav posebno pomembno, recemo lahko celo odločilno, bo za izvajanje nalog naslednjega perspektivnega gospodarskega obdobja prvo, to je letošnje leto. V tem letu bomo v našem gospodarstvu opravili celo vrsto velikih sprememb: devizno reformo, spremembe v sistemu delitve dohodka in politiki cen. To so samo najpomembnejše. Njihov cilj je, naj bi že v letošnjem letu pripomogle k temeljiti stabilizaciji gospodarstva, da bi na tej osnovi lahko uspešno nato izvršili naloge novega perspektivnega gospodarskega obdobja. In kljub temu, da bomo te spremembe izvajali pravzaprav obenem s samimi osnovnimi nalogami, uspeh letih ne bo smel prav nič trpeti. Ravno zato, ker bomo morali — kot je nedavno dejal Mijalko Todorovič — opraviti »pregrupacijo sil in stabilizacijo na samem pohodu« — je letošnje leto toliko zahtevnejše. Zahtevnejše je še posebno zato, ker bomo morali stabilnost doseči v novih odnosih, ki bodo spremenili mnogih dosedanjih administrativnih spon in v katerih bodo ekonomski činitelji še v veliko večji meri prišli do izraza kot doslej.

Ena prvih zahtev, ki jih postavlja tako zvezni perspektivni plan in tudi letni, ki jih vsebujejo prav tako osnutki republiških planov, je visoka proizvodnja. Za naše gospodarske organizacije ta zahteva in naloga ni nova. Gre pa za to, da se sedaj postavlja ta naloga v ekonomsko nekoliko spremenjenih pogojih, skratka na kvalitetno drugačnih osnovah, ki jih bodo predstavljale tako spremembe na domačem kot zunanjem trgu.

Nedvomno bo nadaljnja sprostitve cen na nekaterih področjih na eni strani naše proizvodnje prinesla nove, ugodnejše pogoje poslovanja. Toda na drugi strani bosta ureditev potrošnje, posebno investicijske, na zdravih ekonomskih osnovah in novi zunanjetrgovinski režim ostvarila v določenih meri težje in ostreje pogoje za prodajo proizvodov. Dosedanji pogoji na notranjem tržišču, posebno visoka investicijska potrošnja, so omogočili našim gospodarskim organizacijam v glavnem lahko prodajo njihovega blaga in to po visokih cenah. Prav tako so potrebe izvozila silile skupnost, da je povečevala premije in koeficiente, s čimer je spet omogočala gospodarskim organizacijam razmeroma lahko prodajo njihovega blaga na zunanjem tržišču. Omenjeni novi ukrepi bodo te pogoje poslovanja bistveno spremenili in pripomogli, da se bo celotno povpraševanje na tržišču vsledilo v okviru normalnih razmer. To bo tudi pripomoglo, da bomo ostvarili večje rezerve blaga na domačem tržišču, s čimer se bo zmanjšal tudi pritisk na povečanje cen, medtem ko bodo na določenih področjih ustvarjeni tudi pogoji za znižanje cen. Tak položaj bo gospodarske organizacije silile, da bodo iskale rešitve in izhod predvsem v lastnih silah, to je v zniževanju proizvodnih stroškov oziroma povečevanju produktivnosti dela. Pri tem jih bo spodbujala tudi nova delitev dohodka, po kateri naj bi v bodoče pretežni del po lastnem prizadevanju povečanja učinka ostal na razpolago gospodarskim organizacijam.

Omenjeno stabilizacijo bomo lahko dosegli le, če se bo sleherni gospodarski organizacija že takoj v začetku vključila v prizadevanja za čim uspešnejše izvajanje ukrepov, ki naj k njej pripomorejo. Vsako čakanje in spekuliranje z napovedanimi spremembami bi lahko prineslo veliko gospodarsko škodo. Zato je zelo krajškoročno ravnanje posameznih gospodarskih organizacij, ki so se odino »odložile« za čakanje in, recimo, nočejo svojim poslovnim partnerjem dobavljati surovin in drugih proizvodov, nočejo skleniti pogodb in podobno, dokler si ne bodo na jasnem o ravni instrumentih. Tako spekuliranje bo v prvi vrsti zadelo omenjene gospodarske organizacije same, ker si že takoj v začetku ostvarjajo slabši start za tekmovalno na tržišču, ki bo težje in zahtevnejše kot v dosedanjem obdobju.

A. J.

OB SPECIALIZIRANEM SEJMU KONFEKCIJE, MODNIH TKANIN IN USNENIH IZDELKOV

Konfekcija v sodobnem oblačenju

Razgovor s šefom oddelka za konfekcijo v Zdrženju tekstilne industrije Jugoslavije Branimir Gašićem

V zvezi s specializiranim sejmom konfekcije, modnih tkanin in usnenih izdelkov »MODA 1961« v Ljubljani smo zaprosili šefa oddelka za konfekcijo v Zdrženju tekstilne industrije Jugoslavije Branimira Gašića za intervju o pomenu konfekcije v sodobnem oblačenju.

Takoj za prehrano predstavljajo v izdatkih sodobnega človeka oblačenje največjo postavko ter je zato pomembno merilo njegove življenjske ravni. Zato ni prav nič čudno, če se naša socialistična skupnost resno trudi, da bi se ljudje oblačili čim bolj racionalno, higiensko, poceni, kvalitetno in okusno.

Po prvi povojni enoličnosti in razmeroma slabih možnostih oblačenja se je v izobličevanju življenjske ravni med prvimi vedno bolj krepila želja in potreba po lepšem, ekonomičnem, modnem oblačenju. Te potrebe seveda niso povzročile enake, ker so pač odvisne od tradicije pogojev oblačenja, vendar se povsod čedalje bolj uveljavljajo take potrebe potrošnikov. Tako je zanimivo, da je na lanskem modnem sejmu v Ljubljani 87,2 odstotka vseh anketiranih potrošnikov, ki so bili na sejemu, izjavila, da želijo v svojem oblačenju imeti nekaj novega, da želijo v svojem oblačenju imeti nekaj novega, da želijo v svojem oblačenju imeti nekaj novega.

Konfekcijsko oblačenje je nedvomno cenejše in praktičnejše, saj si potrošnik lahko takoj pomeni narejeno oblačilo in če ustreza njegovi postavi, potrebam in okusu, plača in takoj obleče. Konfekcijsko oblačenje pomeni torej najkrajšo pot v preskrbi potrošnika z ustreznimi oblačili ter najboljše način za zadovoljevanje vseh njegovih potreb čedalje zahtevnejših potrošnikov. Prav zato ni nič čudnega, da se je industrijsko oblačenje razvilo do najvišje stopnje ravno v tehnično najbolj razvitih državah z najvišjim standardom in ga tamkaj štejejo za najrentabilnejše.

Zanimivo je, da se 95 odstotkov vsega prebivalstva v ZDA oblači v industrijsko izdelana oblačila, ki si jih izbira v skladu s svojimi potrebami, okusom in zahtevami v konfekcijskih veleblagovnicah. Tu dobi ameriški potrošnik na enem mestu izredno velike izbire najraznovrstnejših kon-

fekcijskih in trikotajskih oblačil. Tako se potrošnik hitro soglasi s celotno izbiro oblačil vseh vrst, z najnovejšo modo, deceni, modali ter se tako lahko z res razumno izgubo časa poceni, okusno in sodobno oblači.

Industrijska izdelava oblačil omogoča seveda, med drugim raznovrstnost, izkoriščanja tkanin in pribora. Serijska proizvodnja tudi omogoča izboljšanje oblačil v krajšem času.

KAKšno so DANAŠNJE POGLEDNOSTI NA KONFEKCIJSKO KONFEKCIJO?

Medtem ko si v ZDA iz 5 milijard prebivalstva in najraznovrstnejših državljanskih potreb oblačila pri krojaških mestih, so pri nas še vedno 75 odstotkov prebivalstva zalepa k krojaškim obrtnikom in šiviljam ter se oblači na zastarelo, zamudno in dražje način. Vendar se tudi pri nas razmere glede tega že močno spreminjajo. Tako se že okrog 40 odstotkov vsega jugoslovanskega prebivalstva oblači v lahke konfekcije (perilo), medtem ko le 25 odstotkov potrošnikov kupuje tudi narejena vrhna oblačila.

V tehnično bolj razvitih evropskih državah se že do 80 odstotkov prebivalstva oblači v konfekcijska vrhna oblačila. Vselej so takšno stanje pri nas še seveda več. Naša konfekcijska proizvodnja še vedno zaostaja v kvaliteti izdelkov, zlasti pa v izbiri, deseni in medstvi. Razen tega je konfekcijsko oblačenje pri nas le za okrog 25 odstotkov cenejše od obrtniškega.

KAKO NAPREDUJE JUGOSLOVANSKA KONFEKCIJSKA PROIZVODNJA?

V zadnjem letu je zabeležila domača konfekcijska proizvodnja lep napredek, tako v večini večji izbiro najraznovrstnejših oblačil, kakor tudi v čedalje večjem prilagajanju okusu, potrebam in željam tujih potrošnikov. Zlasti je bila občutno povečana obseg konfekcijske proizvodnje modnih oblačil iz kvalitetnejših kamninskih tkanin. Prav tako je bila osvojena proizvodnja lahkih modnih oblačil iz tkanin z umetnimi in sintetičnimi vlakni, nadalje iz bombažnih in volnenih tkanin, trikotajskih in volnenih tkanin, trikotajskih in volnenih tkanin, trikotajskih in volnenih tkanin.

Nadalje povečanje konfekcijske proizvodnje in izbire pa je zlasti močno odvisno od hitrejšega razvoja sodobne trgovske mreže za prodajo konfekcijskih oblačil, kajti tudi pri nas moramo pokazati več razumevanja za potrebe potrošnikov ter jim omogočiti, da bodo lahko na enem mestu, to je v modernih konfekcijskih veleblagovnicah dobili konfekcije dolžinske mere s široko izbiro velikosti moškega perila, kot je bilo to storjeno v letu 1959 pri ostalih modnih in ženskih oblačilih, kjer je jugoslovanski standard usvojil že 30 raznih velikosti za različne postavbe.

Lani se je znatno razširila proizvodnja modnih in ženskih konfekcijskih oblačil, kakor tudi v čedalje večjem prilagajanju okusu, potrebam in željam tujih potrošnikov. Zlasti je bila občutno povečana obseg konfekcijske proizvodnje modnih oblačil iz kvalitetnejših kamninskih tkanin. Prav tako je bila osvojena proizvodnja lahkih modnih oblačil iz tkanin z umetnimi in sintetičnimi vlakni, nadalje iz bombažnih in volnenih tkanin, trikotajskih in volnenih tkanin, trikotajskih in volnenih tkanin.

To je nekakšen okvirni program za uvajanje specializirane proizvodnje, ki bi ga uresničevali na Gorenjskem do leta 1970. S tem v zvezi bomo nedvomno potrebne dolocene spremembe v medsebojnih odnosih med posameznimi gospodarskimi organizacijami. Vrednost proizvodnje pa naj bi se v tem desetletnem obdobju povečala od sedanjih 5 milijard na preko 9 milijard dinarjev.

R. Vogrč

Letos 55.000 ton bakra

Začetnik, 12. jan. (Tanjug) — Letos bo začela obratovati sodobna točilnica bakra v Boru, končana pa bo tudi prva faza rudnika Majdanpek. Proizvodnja bakra se bo s tem povečala od 30.000 ton, kolikor znaša že več let, na 55.000 ton. Hkrati bodo začeli graditi nove objekte in razširjati rudarsko točilniški kombinat Bor-Majdanpek. Po letu 1965 bo to naše veliko industrijsko podjetje proizvajalo letno kakih 80 tisoč ton bakra in se tako uvrstilo med največje proizvajalce te dragocene kovine. S tem bodo zadovoljene vse domače potrebe in zaključena bo ena največjih in najrentabilnejših investicij v naši industriji in rudarstvu.

Iz delovnih kolektivov

Delavski svet Mariborske Ivarne je razpravljal o desetletnem perspektivnem programu rekonstrukcije in razširitve podjetja, ki bo v tem obdobju svojo proizvodnjo povečalo skoraj za štirikrat. Zgradili bodo dvorano za izdelovanje raznih polizdelkov iz bakra in aluminijevih zlitin in dvorano za povečanje proizvodnje armatur ter predelovalnico in sortirnik odpadkov barvastih kovin.

Koroško gozdarsko podjetje v Slovenem Gradcu projektira gradnjo gozdne ceste Bistra — Jezevo v Črni na Koroškem. Le-ta bo povezovala severovzhodni del Smrekovca in Raduho.

V meškem rudniku so pripravili elaborat za gradnjo druge podzemeljske elektrarne kot dodatno investicijo k vodnemu roku. S to elektrarno se bo podjetje v prihodnjih letih skoraj osamosvojilo glede potreb v električni energiji. Z izgraditvijo te elektrarne bodo postala dostopna rudniška na nižjih obzorjih, ki so bila doslej pod mejo rentabilnosti. Hkrati bodo podaljšali tudi življenjsko dobo podjetja. Tako prihranjena sredstva bo podjetje vlagalo za razširitev flotacije in za dokončno rekonstrukcijo točilnice in predelovalnih obratov.

Zaružna hranilnica in posojilnica v Murski Soboti je odobrila lani na področju Pomurja približno 600 milijonov dinarjev kreditov za gradnjo hlevov, nakup živine in kmetijske opreme za kmetijska gospodarstva in zadruge. Prek hranilnice so kmetijska gospodarstva in zadruge vložile zahteve za zvezni natečaj Jugoslovanske kmetijske banke za ureditev okrog 1000 ha novih plantajznih nasadov. Hranilnica je odobrila tudi kredite za novo agroservisno delavnico v Zgornjih Petrovcih, za gradnjo vinske kleti v Ljutomeru in nekatere druge objekte.

V tovarni Tiskalina v Kranju so nedavno na seji DS spregovorili o dosedanjem in bodočem delu DS. Člani DS so predlagali, da bi v podjetju izvolili obratne delavske svete, ker bi tako omogočili samoupravnim organom še uspešnejše delo. To decentralizacijo samoupravljanja bodo izvedli postopoma in se nanjo dobro pripravili. Člani DS so bili tudi mnenja, da bi obratni aktivni vedno pred zasedanjem centralnega delavskega sveta dobro obdelali gradivo in dodali posameznim točkam dnevnega reda svoje predloge. Tako bodo zasedanja centralnega delavskega sveta dosti plodnejša.

Dejavnost Gradbenega podjetja »Gorenje« iz Radovljice se je zadnja leta močno povečala, saj so v letu 1959 dosegli že 320 milijonov dinarjev prometa. Plan realizacije za leto 1960, ki je predvideval 410 milijonov dinarjev, pa so še močno presegli, tako da znaša skoraj pol milijarde dinarjev. Take uspehe dosega podjetje zaradi uveljavljanja mehanizacije, stimulativnega nagrajevanja in z dobro organizacijo dela. Ze lani je podjetje kupilo precej novih strojev, ki so mnogi pripomogli k večji zmogljivosti podjetja, letos pa bodo kupili še buldozer.

Podjetje Elektro Maribor — okolica gradi v Lenartu v Slovenskih goricah poslopje, v katerem bo servisna delavnica za popravila električnih gospodinskih aparatov.

M. N.

Na obrambo pred neizgodbami!

Poziv svetovne zdravstvene organizacije

Svetovna zdravstvena organizacija je izbrala za letošnji Svetovni dan zdravja geslo »Nezgodbe in njih preprečevanje«. Nezgode v industriji in prometu, poljedelstvu, gospodinjstvu, zlasti pa nezgode otrok in mladine postajajo namreč v zadnjih letih v vseh državah zelo resen zdravstveni problem. Težnja Svetovne zdravstvene organizacije je, naj bi od izbranih tem za 7. april — Svetovni dan zdravja — mobilizirali za celotno obrambo pred neizgodbami. Za naše razmere je izbrano geslo Svetovnega dneva zdravja še posebno pomembno, saj zahtevata nagel razvoj industrializacije in prometa nad vse intenzivno prilagajanje ljudstva na nove pogoje življenja. Na osnovi priporočil Zveznega sekretariata za zdravstvo, ki predvideva takojšnje priprave za čimboljše izvajanje akcije, se je Svet za zdravstvo LR Slovenije že lotil prvih ukrepov, ki naj bi usmerjali letošnje delo na tem preventivnem področju. Tako je predvideno zbiranje gradiva iz statistik, ki naj ponazorijo problematiko neizgodb v naših razmerah. Razen tega bo Svet sklical že te dni na informacijski sestanek predstavnike vseh prizadetih institucij, organov, ustanov in družbenih organizacij, da bodo skupaj vskladili svoja prizadevanja ter si začrtali v boju proti neizgodbam enoten program.

V MARIBORSKEM OKRAJU BODO RAZŠIRILI SOCIALISTIČNE OBRTE

Skoro pol milijarde za nakup osnovnih sredstev

Povečane potrebe po obrtniških storitvah bodo krili s povečano dejavnostjo servisov v okviru stanovanjskih skupnosti

Razvoj celotnega gospodarstva, porast družbene in osebne potrebe ter dosedanje investicije v obrti v mariborskem okraju omogočajo letos nadaljnje povečanje te panoge. Povečane potrebe po potrošniških storitvah bodo krili z obrtniško dejavnostjo v okviru stanovanjskih skupnosti. O možnostih za krepitev socialističnega sektorja obrti je nedavno razpravljali tudi pristojni svet okrajnega ljudskega odbora in ugotovili, da se bo skupno bruto proizvod te panoge povečal za 12,8 odst.

Vsekakor bodo morali občinski ljudski odbori zagotoviti večja sredstva kot doslej, saj terjajo sodobno opremljeni servisi precejšnje investicije. Povečani obrtniški zmogljivosti pa ne bodo zagotovili samo z neposrednimi investicijami v obrt, temveč tudi z gradnjo obrtnih lokalov v novih stanovanjskih in drugih zgradbah. Letos bodo za nakup osnovnih sredstev v obrti porabili predvidoma okrog 410 milijonov dinarjev.

Med letošnjimi investicijami bi omenili začetek gradnje skladišč in poslovnih prostorov pri podjetju »Remont« v Lenartu, razširitev poslovnih prostorov v ključavničarstvu Lenart, zaključek novogradnje pri podjetju »Monte« v Dragovgradu, večjo adaptacijo in nakup strojev pri podjetju »Alma« v Mariboru itd. Razen

in večjo ekonomičnost poslovanja. Tak način združevanja bo povečal možnost lastnih investicij za ureditev večjih lokalov in nakup raznih naprav.

Občinski ljudski odbori bodo morali skupno z večjimi gospodarskimi organizacijami hitreje in učinkoviteje ustanavljati servise v stanovanjskih skupnostih ter zagotoviti del svojih sredstev za te servise. Želijo je, da bi večji in ozko specializirana podjetja ustanavljala na deficitarnih območjih svoje poslovne enote. Marsikje bo treba proučiti tudi možnost za uvedbo druge delovne izmene. Vsako leto je precej kritike zaradi poslovanja servisov za popravilo vozil. Le-ti naj bi v letnih mesecih uvedli dejavno službo izven rednega delovnega časa in ob nedeljah ter praznikih. Tudi skrb za vzgojo kvalificiranih delavcev v obrti je nenehna naloga obrtne zbornice in občinskih ljudskih odborov. Zato bodo pripravili program za ustanovitev izobraževalnih centrov za večstopenski študij. Zaradi skrajšane učne dobe bodo posvetili večnemu skrb pri izobraževanju na delovnem mestu.

Specializacija in kooperacija v lesni industriji na Gorenjskem

bosta poglobljene nalogi v desetletnem razvoju te gospodarske panoge

Na nedavni seji okrajnega ljudskega odbora Kranj so sprejeli dobro proučen perspektivni načrt desetletnega razvoja lesne industrije na Gorenjskem. Z uresničevanjem tega načrta naj bi predvsem zagotovili obsežnejšo kooperacijo med prizadevanji podjetij in ekonomsko ter družbeno utemeljeno delitve dela med posameznimi gospodarskimi organizacijami. Kajpak bi moralo slednje pomeniti specializiranje za določeno proizvodnjo: za gradbeništvo, za embalažo, za prevoz, za rekreacijo in razne lesene stavbe. Takšna okvirna specializacija bo umestna zaradi občutnih sprememb na tržišču, na katerem traja konjunktura za določene izdelke pogosto le malo časa. To pomeni, da se ni moč usmeriti le na proizvodnjo določenih izdelkov, temveč na proizvodnjo za določene namene potrošnikov in proizvodnih potreb. In končno, takšna specializacija proizvodnje in kooperacija med podjetji bi zagotovili večjo elastičnost in prilagodljivost gospodarskih organizacij tržišču. Če upoštevamo še vplive novega deviznega poslovanja, bo takšna usmeritev še toliko bolj umestna in koristna.

S tem v zvezi bodo morali na Gorenjskem regionalno razvijati lesno industrijo. To so v tem načrtu predvideli. Tako naj bi v kranjskem okolišju upoštevali izredno industrijsko razvitost krajev, kar terja mnogo večjo lesno industrijsko dejavnost za potrebe stanovanjske graditve in za osebno potrošnjo. Podobno proizvodnjo bodo razvili tudi na Jesenicah, v ostalih predelih pa bi hkrati z modernizacijo primarne delave lesa občutneje razvijali proizvodnjo drugih končnih izdelkov. Zato bodo morali vskladiti zmogljivosti primarne predelave lesa z zmogljivostmi gozdne proizvodnje. To pomeni na eni strani koncentracijo žagarskih zmogljivosti in po drugi strani dograditev že začeti objektov. Izvajanje celotnega načrta naj

bi usmerjalo združenje lesne industrije na Gorenjskem.

Proizvodnja končnih izdelkov bi bila po izvedeni specializaciji tako razvrščena: v Bohinjski Bistrici bi med drugim izdelovali gradbene ploščate, ladijski pod, hišice, lesno volno in izdelke iz lesne moke; obrat Rečica bi imel v programu proizvodnjo panelke, vrat, drobne embalaže, ploščate za stropne in stenske obloge ter plošč iz odpadkov; »Elan« v Begunjah bi izdeloval športno opremo iz lesa; in v Račavi bi v obratu »Jelke« izdelovali med drugim težke zabojne in strešne konstrukcije ter le-te tudi nameščali na stavbe. V kranjskem gozdnogospodarskem okolišju pa bi bila taka specializirana proizvodnja: v »Češnjici« bi izdelovali embalažne sode, mizice,

omarice za radijsko industrijo; v Škofji Loki bi bila predvsem proizvodnja raznih plošč, montažnih objektov in pohištva; v Trzinu proizvodnjo specialnega pohištva; »Rodela« v Kranju bi še nadalje izdelovala rolete, predobne stane in podobne izdelke; v Predvorju bi med drugim izdelovali tudi parket.

To je nekakšen okvirni program za uvajanje specializirane proizvodnje, ki bi ga uresničevali na Gorenjskem do leta 1970. S tem v zvezi bomo nedvomno potrebne dolocene spremembe v medsebojnih odnosih med posameznimi gospodarskimi organizacijami. Vrednost proizvodnje pa naj bi se v tem desetletnem obdobju povečala od sedanjih 5 milijard na preko 9 milijard dinarjev.

R. Vogrč

ZABELEŽENO

Zgodnje turistično vabilo

Ze nekaj let smo vajeni, da se pisana sara vabil, lepakov in prospektov pojavi tik pred turistično sezono, včasih celo že med sezono. Kar pa bi bilo na videz novega in svežega, se pogosto izkaže za propagando iz minulega leta, ki je zakasnela in je ni bilo več mogoče turistično uporabiti.

Prav zastran tega tem prijetneje preseneča grafično in vsebinsko prikupen prospekt, ki ga izdala Turistični društvi Koper in Izola za turistično področje obeh komun. Prospekti standardne oblike so izdelali v 50.000 izvodih ter v petih jezikih: angleškem, francoskem, nemškem, italijan-

skem in slovenskem. Prospekt, ki v slikah in besedilu ponazarja panoramsko podobo in zgodovinske zanimivosti, so začeli razpisati domačim turistim in potovalnim agenturam ter birojem. Precej tisoč prospektov v tujih jezikih pa so prav tako poslali potovalnim agencijam v Anglijo, Švico, Avstrijo, Nemčijo, v Združene države Amerike, na Švedsko in v druge skandinavske države.

To zgodnje turistično vabilo si lahko obeta precej več simpatij in tudi odmeva, kakor zapoznele propagandnoturistične listovke. In prav v tem je veljava in bistvo pravilne propagande.

F. Gerželj

V majhnem prostoru bivšega ljubljanskega podjetja »Propaganda«, sedaj »Jugoreklame«, že od leta 1953 izdelujejo značke in napise na tekstilnih trakovih. Res je, da to ni pravzaprav nikakršna novost, vendar pa od sedaj pri nas podobnega stroja še nimamo. Od leta 1953, ko je bil stroj patentiran, pa do danes, so na njem izdelali napise in značke za več kot 300 podjetij. Zmogljivost stroja je velika, saj izdelava petih minutah okoli 2000 napisov na trak, ki je domača proizvodnja. Sedaj pa so polkusi tiskati tudi na polvinilu. Tudi tu so uspešni, kajti dosedanj tisk na polvinilu je bil zelo neobstoje, medtem ko so barve, ki jih tiska stroj na poseben način, tako rekoč trajne. Veliko težav pa imajo s pripravlo traku, saj morajo vse trake prebiti in pregledati, kajti če se odtrga trak, ko je stroj v pogonu, morajo le-ta vsaj za dve uri ustaviti. Konstruktor tega stroja Edvard Prodan nam je povedal, da se dogovarja s podjetjem »Jugoreklame« za izdelavo novega stroja, ker dosedanj ne zmore več vseh naročil.

Foto: Z. Deniša

OB ROBU
DOGODKOV

OB OBISKU

Predsednik Pakistana feldmaršal Ajuab Kan prihaja danes v Jugoslavijo. Ta obisk je neposredno povezan s spoznanjem pakistanskega državnega vodstva, da jih je njihova zunanja politika, ki jo delno določa in usmerja vključenost Pakistana v zahodno vojaško pakto, sčasoma pripeljala do precejšnje izolacije, kar je škodovalo interesom države v širšem mednarodnem smislu, predvsem pa v njenih odnosih s tistimi sosedji, katerih državna politika je doslej neutralna in izvenoblokovska.

To spoznanje je izzvalo hitro in pozitivno reagiranje. Septembra lanskega leta sta Pakistan in Indija po dolgotrajnih sporih — katerih podlaga je bila iskati v nepravilnosti meja, ki jih je določila njuna bišna skupna kolonialna sila — z obojestransko dobro voljo rešila vrsto navideznih neresljivih problemov in s tem ustvarila pogoje za prihodnje sporazume. Noveembra je predsednik Ajuab Kan obiskal nekaj držav na Blaznem in Srednjem Vzhodu, decembra je poteval po državah jugovzhodne Azije in Daljnega Vzhoda, sedaj pa je krenil v Evropo.

Ti obiski so zajeli tako države, povezane v bloke, kakor tudi tiste, ki neovirano od zunanjih čimbeljev določajo svojo politiko. Pakistanu tako usmeritev priporočajo in nasprotujejo njegovi lastni interesi, zakaj kot razmeroma nerazvita država potrebuje mir in čimširšo mednarodno sodelovanje.

Ta poudarjena gospodarski in politični interesi, ki ga več kot deset let države samostojnosti ni odstranila hkrati pa zastoj v notranjepolitičnem življenju, čigar vzrok je bila avtomatična preselitev zahodnega večstranskega parlamentarnega sistema na neprilagojena tla Pakistana, sta pogojila oktobra 1958. leta vojaški udar, ki je pripeljal do Ajuab Kanovega prevzema oblasti. Sedajni vladni krogi so se namreč zavedali, da je zaradi takega upravljanja Pakistan na robu propada.

Od tedaj je napredilo v Pakistanu novo obdobje, ki se začnejo kazati svoje prve pozitivne rezultate. Novo vodstvo je začrtalo obseirne notranje demokracije z uvedbo tako imenovanega sistema "osnovne demokracije". S tem je dobilo pakistanski prebivalstvo pravi v svoji zgodovini zaradi lokalne samouprave in se začelo aktivno vključevati v neposredno reševanje državnih problemov.

Izvajanje agrarne reforme omejuje doslej skoraj absolutno oblast fevdalno zemljiških posetnikov. Politika državnega kreditiranja in investicij, okrepljena s pomočjo iz inozemstva, omogoča pospešitev tempa gospodarskega razvoja.

Predsednik bo za to poskrbel drugi petletni načrt, ki ga so začeli izvajati julija minulega leta. Ta načrt z velikim poudarkom na razvoju in modernizaciji kmetijskega in proizvodnega sektorja, naj bi zagotovil do leta 1963 prehrano prebivalstva. Industrija je dobila v tem načrtu ustrezen prostor. Preoblikovanje vrstnega sistema bo poskrbelo za potrebne človeške kadre. Zaposelitev novih treh milijonov prebivalcev bo dala močan impulz celotnemu gospodarstvu. Pospeševanje razvoja zastoja predelov naj bi odstranilo sedanje razlike, usposabljanje novih obdelovalnih površin naj bi izkoreninilo strah pred velikim naravnim prirastkom prebivalstva. Vse to so le nekatere izmed pomembnejših značilnosti sedanje politike in ciljev novega državnega podzta. Prihodnji koraki, med katerimi sodi tudi pripravljanje nove ustave, bodo vsakokrat utrdili temelje take orientacije.

Prihod predsednika Ajuaba Kana v Jugoslavijo je popolnoma vsklajen s to novo notranjo in zunanjo usmeritvijo Pakistana. Naši medsebojni odnosi se razvijajo obojestransko zadovoljivo, zlasti na področju gospodarskega sodelovanja, kar seveda ne pomeni, da nimajo stičnih točk tudi na zunanje političnem torišču. Sedajni obisk nam bo zato nedvomno nudil priložnost, da v neposrednem stiku naložimo doslej dosežene rezultate in da ustvarimo pogoje za prihodnje še bolj vrstetransko in bogato sodelovanje.

VIDA HREŠČAK

Razprava o sodobnih vprašanjih
sodobnega mednarodnega razvoja

OD NAŠEGA STALNEGA DOPIŠNIKA

TRST, 12. jan. Neodvisna Socialistična zveza v Trstu je odprla zanimivo razpravo o prečnih vprašanjih sodobnega mednarodnega razvoja in s tem v zvezi o resoluciji 81 komunističnih strank v Moskvi.

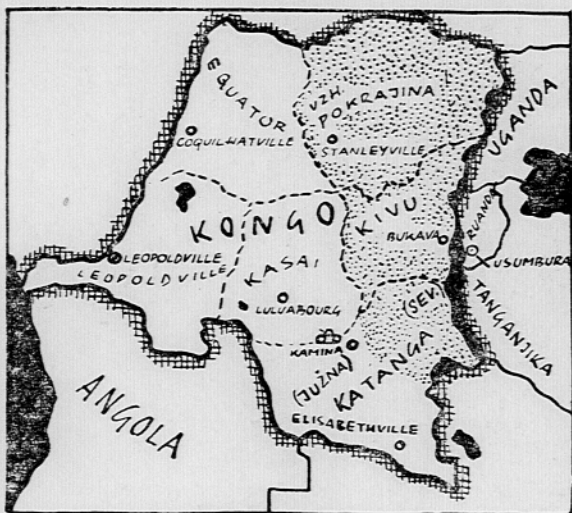
Za uvod v razpravo je na sestanku, ki so se ga udeležili predstavniki nekaterih tržaških političnih skupin, tajnik Neodvisne socialistične zveze Laurenti govoril o današnjem mednarodnem položaju in o perspektivah njegove nadaljnje razvoja. V tem okviru se je podrobneje zadržal pri resoluciji 81 KP v Moskvi in omenil njeno protislovje v vrsti vprašanj, od katerih je odvisna krepitev mednarodnega delavskega glavnega kot borba za mir in sožitje v svetu. Kot primer nenačelnosti in kompromisa med avtorji moskovske resolucije je navedel grob napad na Zvezo komunistov Jugoslavije in njeno politiko.

Za socialistično mednarodno

Atenska revija
o Jugoslaviji

Atene, 12. jan. (Tanjug). Atenska »Revija za svetovni turizem in ekonomiko« piše v zadnji številki v članku pod naslovom »Nova Jugoslavija in njena gledišča« o naporih jugoslovanskih predstavnikov v OZN in drugih mednarodnih organih za urejanje problemov nerazvitih držav. Revija poudarja, da se je Jugoslavija zlasti zavzemala za povečanje mednarodnega finansiranja s posredovanjem OZN, za pospeševanje industrializacije nerazvitih držav in za stabilizacijo mednarodne trgovine s surovinami.

Revija zaključuje: »Zahteve, da je treba pospešiti gospodarski razvoj nerazvitih držav, pričajo o poglavitni potrebi sodobnega sveta. Ureditve teh problemov je nujno potrebna, da bi preprečili poglabitev propada med tehnično razviti in pa nerazviti državami.«

S pikami označeno ozemlje je pod nadzorstvom zakonite kongoške vlade s sedežem v Stanleyvillu

PROBLEMI ARABSKEGA SVETA

Po Casablanci-Bagdad

KAIRO, januarja. Rezultati konference v Casablanci, okrepitev afriške solidarnosti in začetek skupnih konkretnih akcij so vplivali na oživiljevanje diplomatske in politične aktivnosti v arabskem svetu. Kakor vse kaže, so sklepi v Casablanci spodbudili mnene, da bi se morale arabske države na podoben način lotiti v svojih okvirih reševanja mnogih še odprtih problemov, da bi nadalje konsolidirale svojo enotnost in da bi v celoti podprle sklepe v Casablanci, pripomožle k njihovu učinkovitemu uresničenju in celo morda napravile še korak dalje.

To bi mogla biti široka akcija za podporo pozivu predsednika Naserja, naj se v Kairu skliče nova skupna konferenca azijskih in afriških dežel, ki bi potrdila bandunška načela in nadalje razvila njihove napredne smeri. Glede na to je deloma pozabljen sklep prve konference arabskih ministrov za zunanje zadeve, ki je bila lani jeseni v Bejrutu in Stori, stopil zdaj v prvo vrsto in postal tema dneva.

Brž ko so začeli govoriti o novi konferenci ministrov za zunanje zadeve arabskih dežel, je prišel konkreten predlog iraške države, naj bo ta konferenca 30. januarja v Bagdadu. V notli, poslani Arabski ligi, je Irak zahteval, naj se njegov predlog in povabilo vročita vladam vseh arabskih dežel. Generalni sekretar Arabske lige Hasuna je to popravil v 24 urah. Takoj nato je ZAR sporočila, da sprejema iraški predlog, kar se lahko tolmači kot dobro znamenje za urejanje razmer med Irakom in ZAR. Tudi Libanon je izjavil, da se strinja, medtem ko formalne odgovore drugih arabskih dežel še pričakujejo. Čeprav se niso prispeli, so pa listi v vseh arabskih deželah pozdravljali iraški predlog kot že sprejet. Negotovo je v glavnem zadržanje Tunisa: ali bo nadalje odbrl svoje stališče, da ne sodeluje na medarabskih sestankih zaradi znanih nepravilnih sporov z ZAR, ali pa bo to stališče spričo najnovejših dogodkov na tem področju vendarle revidiral.

Ko so se arabski ministri za zunanje zadeve v lanskem septembru sestali v Stori, je preostalo precej vprašanj, katerih skupna rešitev je bila zaradi raznih razlogov tedaj odložena. Pretekli meseci so prinesli nove probleme in konferenca v Casablanci je mnoge izmed njih napravila izredno pereče. Ako so neodvisne afriške dežele v Casablanci zavzele tako odločno stališče glede Alžirije,

POLOŽAJ V KONGU

Čombejeva maščevalna akcija
za ubitega belgijskega majorja

Čombejeve sile so začele iz zraka in na zemlji napadati pripadnike plemena Baluba

ELISABETHVILLE, 12. jan. (Reuter-AFP). Predstavnik OZN je danes izjavil, da je okrog 600 pripadnikov maroških čet v sestavi sil OZN v Kongu na poti v Manono, kjer naj bi se pridružili skupini okrog 200 Nigercijev, ki so že tam. Maroške čete potujejo v Manono iz raznih krajev v južni Kiangi.

Predstavnik OZN je dejal, da je položaj v Manonu nespremenjen in da okrog 600 pripadnikov kongoške vojske, ki so nedavno prišli iz Vzhodne pokrajine, ne skušajo prodirati naprej na jug.

Čombejeva vlada je danes objavila, da ima od 11. januarja dalje za neveljaven sporazum s poveljstvom OZN,

sklenjen 17. oktobra 1960, o ustanovitvi tako imenovanega nevtralnega pasu v severni Kiangi. S tem sporazumom je bila Čombejeva žandarmerija praktično odvzeta svoboda akcij na področju plemena Baluba. Sporočilo poudarja, da so Čombejeve oblasti sklenile, da si pridržijo svobodo aktivnosti na vsem področju Katangje.

V obrazložitvi sklepa je rečeno, da so ga sprejeli zato,

Na zdravljenje
v Moskvo

Moskva, 12. jan. (Tanjug). Častni predsednik KP ZDA William Foster je prispel v Moskvo na zdravljenje. Tu se je sestel s članoma prezidija CK KP Sovjetske zveze Kusinonom in Ponomarevom.

Študijski obisk
v Pragi

Praga, 12. jan. (Tanjug). Po tridnevnem študijskem obisku v ČSSR je odpotoval iz Prage dekan filozofske fakultete v Skopju profesor Dimitar Mitrev. Študijski obisk v Pragi bo danes zaključil tudi profesor umetnostne zgodovine iz Ljubljane Vladimir Stahuljak. Ta dva znanstvena delavca sta se mudila v ČSSR v okviru načrta o kulturnem sodelovanju med Jugoslavijo in ČSSR za leto 1960.

ker je »vlada Katange ugotovila nesposobnost sil OZN, da razorožijo in internirajo kumbistične sile, ki so vdrle v nevtralizirano cono severne Katange«.

Čombejeve sile so začele na zemlji in iz zraka napadati pripadnike plemena Baluba. Na področju Manona, kjer so zbrane enote kongoške nacionalne vojske, ni bilo bojov. V Elisabethvillu so objavili, da je večerjadel belgijski major Remy Vandamme, eden izmed poveljnikov Čombejeve žandarmerije. Na letalo, v katerem je bil belgijski major, so streljali z zemlje in je eden izmed izstrelkov smrtno zadel Vandamma. Letalo se je poškodovano vrnilo v oporišče. Druga Čombejeva letala so odletela potem na »akcijo maščevanja« proti vasi, iz katere so streljali na letalo, ki je bil v njem Vandamme.

DRŽAVLJANSKA VOJNA V LAOSU

Prizadevanje za rešitev
na diplomatskem področju

Veliko pozornost posvečajo predlogu Sihanuka, naj bi sklicali konferenco o Laosu, katere bi se udeležilo 14 držav

BEOGRAD, 12. jan. V poročilih in komentarjih tujih agencij o Laosu prihaja čedalje bolj do izraza dejstvo, da si prizadevajo izhod iz laoske krize poiskati na diplomatskem torišču. V središču pozornosti svetovne javnosti so pobude za obnovitev dela mednarodne nadzorstvene komisije, indijsko-britanski siiki, predlogi šefa kambodške države prince Norodoma Sihanuka kot tudi reagiranje vesisil, ki so v veliki meri odgovorne za uveljavljanje določb ženevskega sporazuma o Laosu.

Splošno pozornost posvečajo predlogu šefa kambodške države Sihanuka z dne 2. januarja, naj bi sklicali razširjeno ženevsko konferenco o Laosu, ki bi se udeležilo 14 držav. Kakor poroča AFP iz Pnompenha, je sovjetski ministri predstnik Hruščev v svojem dolgem odgovoru pozdravil pobudo prince Sihanuka in predlagal, naj bi bila konferenca v glavnem mestu Kambodže.

Kambodski predlog so z zanimanjem sprejeli tudi v prestolnicah drugih vesisil. Francoski predsednik de Gaulle je v odgovoru na poslanico prince Sihanuka izrazil mnenje, da bi s sklicanjem mednarodne konference »lahko vsaj preprečili zaostrovanje krize«. Razen tega je poudaril, da je treba laoskemu narodu omogočiti, da svobodno izbere politiko, ki jo bo izvajal Laos, in da svobodno izrazi svojo voljo.

Kakor poroča USIS iz Washingtona, je predstavnik za tisk State Departmenta na večerjavi tiskovni konferenci izjavil, da ZDA »pozorno pričakujejo« Sihanukov predlog, da se niso odgovorile. Nicesar ni povedal glede stališča, na katerega se bodo postavile ZDA do Sihanukove pobude.

V Londonu je predstavnik Foreign Office prav tako izjavil, da britanska vlada pričakuje kambodski predlog, AFP pa navaja mnenje poučenih londonskih krogov, da se Velika Britanija ogreva za nujno obnovo dela mednarodne nadzorstvene komisije, ker sodi, da bi sklicanje mednarodne konference terjalo dolgo in počasno postopno, medtem ko je kriza v Laosu pereča in je treba pohiti.

Kar zadeva pobudo o obnovitvi dela mednarodne nadzorstvene komisije za Laos, katere članice so Indija, Poljska in Kanada, se je za to načelno izrekel precej različen. Indija kot članica komisije se odločno zavzema za to, da bi čimprej obnovili delo komisije, pri čemer opozarja na velike nevarnosti, ki tičijo v laoski krizi. V zvezi s tem vraščanjem je Indija v vsakodnevnih stikih

André Renard, namesnik enaraine a sekretarja socialističnih sindikatov Belgije govori na zborovanju stavkajočih v Liègeu.

Čestitka Hruščeva
dr. Adenauerju

Moskva, 12. jan. (Tanjug). Predsednik sovjetske vlade Hruščev je poslal zahodnonemškemu kanclerju Adenauerju čestitko za njegov 85. rojstni dan, v kateri izraža upanje, da se bodo začela prizadevanja za odstranitev zaprek napoti normaliziranju odnosov med Zahodno Nemčijo in ZSSR, ki se je začelo, kakor je rečeno v brzojavki Hruščeva, z Adenauerjevim obiskom v Moskvi meseca septembra 1955. Ministrski predstnik Hruščev je tudi izrazil upanje, da se bodo odnosi med Zahodno Nemčijo in ZSSR stalno in plodno razvijali v prid obeh dežel in za okrepitev splošnega mira. Besedilo brzojavke Hruščeva dr. Adenauerju in odgovora zahodnonemškega kanclerja je objavila danes »Pravda«.

Ob novem letu je bila med ZSSR in Zahodno Nemčijo sklenjena trgovinska pogodba, ker so bile odstranjene zapreke, kakor so tedaj objavili, ki so ovirale njeno zaključitev. Podpis pogodbe je bil sredi decembra nepričakovano odgođen, ker je Zahodna Nemčija zahtevala, naj sporazum velja tudi za Zahodni Berlin.

BRITANSKO-ZAHODNONEMŠKI RAZGOVORI

Sodelovanje pri
oboroževanju

V Bonnu so objavili, da so sklenili več dogovorov o sodelovanju na področju oborožitve

BONN, 12. jan. (Tanjug). Britanski minister za letalstvo Thorneycroft, ki je imel dvodnevne razgovore s predstavniki zahodnonemške vlade, je večerjadel v Kjöbenhavnu. V zvezi s temi razgovori so v Bonnu objavili, da je bil sklenjenih več dogovorov o britansko-zahodnonemškem sodelovanju na področju oborožitve, medtem ko bodo britanske predloge o skupni zgraditvi umetnega zemeljskega satelita »še nadalje proučevali«.

Čeprav so pred prihodom britanskega gosta v Bonnu objavili, da bodo razgovori »skoraj izključno« posvečeni znanstvenim in komercialnim vidikom zgraditve umetnega zemeljskega satelita, se sklenjeni dogovori nanašajo na skupna dela pri graditvi tipa bojne letala z navpičnim vzletom, na nakup več britanskih raket »Seacat« kot tudi na skupno proizvodnjo motorjev za težka vojna letala.

Minister Thorneycroft je poudaril, naj bi se pri graditvi »evropskega umetnega satelita« poslužili britanske raket »Blue Streak«. Ker pa je ta raketa glede uporabe v vojaške namene že zastarela, so v Bonnu izrazili željo, naj bi za nosilca satelita uporabili ameriško že preizkušeno raketo. S tem je zahodnonemška vlada delansko odklonila, da bi nadoknadila stroške, ki jih je imela britanska vlada doslej za načrt, ki z vojaškega gledišča ni bil uspešen. V Bonnu računajo, da znašajo ti stroški okrog 750 milijonov mark.

Poziv Neodvisne socialistične zveze v Alžiriji za neopredelitev

Akra, 12. jan. (TASS). Generalni sekretar Konference narodov Afrike Abdulaj Diallo je objavil sporočilo, v katerem poziva vse Afričane naj »oglasijo referendum 8. januarja, ki ga je izrekla francoska vlada v Alžiriji za nezakonit«.

Sporočilo poudarja, da hoče francoska vlada z novo volilno sleparijo enostransko izsiliti Alžiriji status neokolonializma, »ki krši suverene pravice alžirskega naroda, enotnost Alžirije in njeno ozemljsko integriteto«.

Provokativni poleti
ameriških letal nad
sovjetskimi ladnjami

Moskva, 12. jan. (TASS). Minister za pomorstvo Sovjetske zveze Bakajev je na tiskovni konferenci obtožil ZDA, da ameriška vojaška letala sistematično nadalje leta nad sovjetskimi trgovskimi ladnjami. Rekel je, da so ameriška letala v zadnjih petih mesecih letela nad 200 sovjetskimi trgovskimi ladnjami, ladnjami z znanstvenimi odpravami in ribiškiimi ladnjami v mednarodnih vodih.

ALŽIRIJA

»PARIS JOUR«
ZAPLENJEN

Alžir, 12. jan. (Reuter) V Alžiru so večerj zaplenili vse izdave pariškega dnevnika »Paris Jour«, takoj ko je prispela pošiljka. Pravijo, da je zaplemo odredil urad francoskega generalnega delegata v Alžiriji. Zakaj so list zaplenili, ni bilo objavljeno.

ZAR

ZASEDANJE ODBORA ZA
REŠEVANJE NUBIJSKIH
SPOMENIKOV

Kairo, 12. jan. (Tanjug) V Kairu se je začelo drugo zasedanje posvetovalnega odbora za reševanje nubijskih spomenikov. Odbor, ki je bil ustanovljen na pobudo UNESCO, naj bi proučil nizozemski in italijanski predlog o načinu reševanja svetišča Abu-Simbe-la. Na zasedanju je minister za kulturo in nacionalno orientacijo egipčanskega področja ZAR Tarvat Okaša povedal, da po pristojni organi ZAR že ukrenili vse potrebno za rešitev nubijskih spomenikov in da bo vlada ZAR opsevala 3,5 milijona funtov za

finansiranje dela arheoloških misij.

INDONEZIJA

NAKUJ POLJSKIH
TRGOVSKIH LADJ

Džakarta, 12. jan. (Tanjug) V zadnjih dveh letih je Indonezija naročila na Poljskem 24 trgovskih ladij s skupno nosilnostjo 63.000 ton. Od tega so poljske ladjedelnice že dobavile sedem ladij po 900 ton nosilnosti in dve ladiji po 4200 ton nosilnosti. Ostale ladije bodo dobavljene do sredine prihodnjega leta.

Džakarta, 12. nov. (Tanjug). Sovjetska zveza bo zgradila v Indoneziji tovarno superfosfata z letno proizvodnjo 100 tisoč ton. Sporazum o zgraditvi te tovarne so nedavno sklenili v Džakarti.

ČSSR

LETALSKA NESREČA

Praga, 12. jan. (ČTK). Blizu ružnjanskega letališča pri Pragi je 2. januarja strmoglavilo češkoslovansko potniško letalo »Iljušin-14« z desetimi potniki in letalci. Vsi ljudje, ki so bili v letalu, so se ubili. Letalo je bilo na poskusnem poletu in

so bili v njem strokovnjaki češkoslovanskega letalstva.

ZAHODNA NEMČIJA

PREPOVED
NEONACISTIČNE
ORGANIZACIJE

Düsseldorf, 12. jan. (Reuter). Notranji minister porenjsko-westfalske pokrajine je prepovedal nadaljnje delovanje desničarske »nacionalne federacije študentov« v tej pokrajini. Poudarja, da je bilo delovanje te federacije v nasprotju z ustavo in je oviralo boljše razumevanje med narodi. Pred letom dni je bila ta federacija prepovedana tudi v zahodnem delu Berlina zaradi neonacističnega delovanja.

Po podatkih zahodnonemškega Združenja študentov ima ta federacija samo 600 članov izmed skupno 200.000 študentov.

TUNIZIJA

BURGIBA O ALŽIRI

Tunis, 12. jan. (Reuter). Tunizijski predsednik Burgiba je v svoji tedenski poslanici narodu govoril tudi o alžirskem vprašanju. Dejal je, da je postal alžirski problem že

lo pereč, v francoski javnosti pa prevladuje mnenje, da ga je moč urediti samo s pogajanj.

V odgovoru na vprašanje novinarjev o morebitnem posredovanju Tunizije med Alžirijo in Francijo, je predsednik Burgiba dejal, da bo potrebno posredovati, če bo ena ali druga stran to zaprosila.

VELIKA BRITANIJA

NOV PROTESTNI
PROTIATOMSKI
POHOD

London, 12. jan. (Tanjug). Odbor »neposredne akcije proti atomski vojni« je danes objavil, da bo organiziral dolgi pohod od Londona do »Svetega jezera« na Skotskem, kjer bo oporišče za ameriške atomske podmornice. Pot pohoda je dolga 850 m.

Odbor je objavil, da bo organiziral to akcijo takoj po že tradicionalnem protiatomskem pohodu od Aldermastona do Londona, katerega se je lani udeležilo 40.000 ljudi.

Pohod do »Svetega jezera« se bo začel na Trafalgarskem trgu v središču Londona in bo trajal sedem tednov.

Ismet İnönü, nekdanji predsednik turške republike na zasedanju začasnega parlamenta.

je čez eno uro preklekal brez obrazložitve. V sporočilu je bilo rečeno, da bo »politična dejavnost, ki je bila začasno ustavljena po revoluciji 27. maja, obnovljena 13. januarja«.

V krogih, ki so blizu zunanjemu ministrstvu, pojasnijo to prekliso s tem, da je bilo sporočilo »prezgodaj objavljeno«, in napovedujejo možnost, da bo kmalu ponovno objavljeno.

POMENEK Z DR. JANKOM LAVRINOM

Jugoslovanska poezija
v angleščini

»Včeraj sem že oddal celotni rokopis angleškega prevoda antologije jugoslovanske poezije Državni založbi Slovenije v Ljubljani, ki je takoj začela s tiskom, medtem ko bo formalno inozemsko založništvo prevzela ena izmed najpomembnejših angleških založb, nam je sinoči povedal ugledni posrednik med našim in angleškim kulturnim svetom, upokojeni profesor nottinghamške univerze dr. Janko Lavrin, ki se je znova nekaj časa mudil na obisku v Jugoslaviji.

Nova knjiga jugoslovanske poezije v angleškem prevodu bo imela okrog 180 strani. V njej bodo pesmi 70 pesnikov, in sicer 21 slovenskih, 21 hrvaških, 21 srbskih in 7 makedonskih. Slovenci bodo zastopani z avtorji od Cankarja do Kajetana Kovčiča kot zastopnika mlade generacije, Hrvači od Silvija Kranjčevića do Jureta Kaštelana in Vesne Krmpotić, Srbi od starih mojstrov Sančića, Dučića in Raki-

ća do Raičkovića, Makedonci pa iz mlajšega razdobja od Blaža Koneskega in Slavka Janevskega do Matjeja Matevskega. Noben pesnik ne bo zastopan več kot s tremi pesmimi.

Kot je profesor Lavrin pripovedoval, so pesmi izbrane tako, da nudijo čimbolj zvest presek jugoslovanske sodobne zavesti, kolikor se ta odraža v poeziji, zlasti po vseh izkušnjah preteklih vojn. Zaradi tega je v izboru precej partizan-skih in antiliterarnih pesmi, pesmi iz koncentracijskih taborišč in podobno; pri tem je posebej omenil tudi nekaj odlomkov Borovega Popotnika, ki je šel skozi atomski vek. Mnogo je tudi socialnih motivov, vendar so sprejeti modiste, kjer je ta socialni moment postal hkrati tudi poezija. Pri tem pa seveda niso zastopljene ostale vselej žive človeške teme poezije, pa tudi vse stilske smeri, ki so se v tem razdobju obdržale na ju-

goslovanskem ozemlju, od romantikov preko espressionistov tja do surrealistov in modernistov.

Preugovor k antologiji je napisal dr. Janko Lavrin predvsem v informativnem smislu. Hkrati je tudi sam prevajal oziroma vodil skupino prevajalcev v Angliji in Jugoslaviji, ki so uspešno opravili to težko in odgovorno delo. Zanimivo je, da je med najboljšimi prevajalci v tej skupini Japonka Gionna Komay, hči bivšega profesorja za japonski in kitajski jezik na londonski univerzi. Profesor Lavrin je poudaril, da je zdaj dokončno oblikoval kvaliteten kader kakih 15 prevajalcev, ki bodo tudi v bodoče na razpolago za podobne prevode iz jugoslovanskih jezikov v angleščino. Prav zaradi te strokovne osnove, ki je zdaj zagotovljena, pa tudi resničnega zanimanja, ki ga je pokazala za to akcijo Državna založba Slovenije in zlasti njen ravnatelj Ivan Bratko, bo po napovedi prof. Lavrina odslej vsaki pet let izhajala podobna antologija jugoslovanske poezije v najnovijši deli, tako da bo posledaj svet lahko stalno na tekočem o dogajanju v jugoslovanski poeziji.

V ilustracijo zanimanja, ki vlada v angleško govorečem svetu za marsikatero novost s področja naše književnosti, je omenil celotni prevod pesnitve Mateja Bora »Sel je popotnik skozi atomski vek«, ki je pred kratkim izšel v njegovem prevodu in pod naslovom »A wanderer went through the Atom Age« v mednarodni literarni reviji »Adam« v Londonu.

»Adam« je revija, ki izhaja mesečno v angleškem in francoskem jeziku in ki šteje letos že svoje 27. leto. Izdaja jo v literarnem svetu izredno podjeto ter predstavlja po Lavrinovi oceni eno redkih resnično neodvisnih in nekomercialnih svetovnih literarnih glasil. V tej reviji objavljajo svoja dela največja imena svetovne književnosti. Malo pred tem je izšla recimo številka, posvečena jubileju Tolstoju, z gradivom svetovnega sestanka književnikov v Benetkah, pri čemer je bil med drugim objavljen tudi doslej še nenatisnjen sestavek o Tolstoju izpod peresa pokojnega Romaina Rollanda, ki ga je uredništvu prepustila njegova vdova.

Borova pesnitev v angleškem prevodu je vzbudila precej pozornosti med angleškimi kulturnimi in intelektualnimi krogi, tembolj, ker je danes v Angliji protiatomska pesnijo zelo močna. Publikacija likovno dopolnjuje vrsto izvirnih lesorezov Lavrinove žene, znane angleške slikarke Nore Lavrin, ki bo prav zdaj v Londonu odprla tudi širšo razsta-

vo svojih olj, ki so vsa nastala na popotovanjih križem po Jugoslaviji.

A vseh dobrih stvari mora biti troje — smo menili skupno s prof. Lavrinom, ki nam je za konec povedal še to, da je dosegla pred leti objavljena knjižica Prešernovih poezij v angleškem prevodu v Angliji in tudi sicer drugod po svetu nenavadno velik uspeh in da je zaloga te publikacije že razprodana. Zaradi tega se mislijo na to, da bi izšla nova izdaja Prešernovih poezij v povečanem obsegu, z dodatkom kakih 20 pesmi. O Prešernu danes razpravljajo v številnih literarnih krogih v Londonu, na kanadskih univerzah so se objavili že prvi primeri, da pišejo o Prešernu disertacije, a na podlagi angleškega prevoda je nedavno polet novega prevoda v bengalski izšel tudi kitajski prevod.

B. Pogačnik

Slika kaže udeležence plenuma Zveze književnikov Jugoslavije, ki je bil predvčerajšnjim v Zagrebu in na katerem so govorili prvim od nekaterih problemov založniške dejavnosti ter o vprašanjih avtorskih honorarjev, socialnega zavarovanja književnikov in njihovega medrepubliškega sodelovanja. Med drugim so na plenumu tudi ugotovili, da so jugoslovanski književniki v minulem letu izdali 26 romanov, 15 novelističnih zbirk, 18 pesniških zbirk in 13 knjig esejev in kritik.

RAZSTAVA POHLENA IN FUGGERJA V JAKOPIČEVEM PAVILJONU

DVA MLADA GOSTA

Ta teden sta se nam v Jakopičevem paviljonu predstavila s svojimi novijimi deli dva mlada umetnika, doslej ljubljanskemu likovnemu občinstvu razmeroma malo znana. Prvi, slikar Danijel Fugger, ki čaka vsakega študenta Akademije, a ga danes le redki še rešujejo po receptu starih, to je z vztrajnim delom. Radeje poskušajo ali pa se poslužujejo intelektualnih spekulacij. Ne bi mogli reči, da velja to za Fuggerja: dela dovolj, toda vsaj ta izbor kaže na omenjene težave mlade generacije. Fuggerji formati raztežajo in s tem »redijo« kompozicijo, celo barve, tako da ploskev ni dosledno izkoriščena. S tem dobimo vtis pomankanja temperamenta, kar po drugi strani nadomešča z razmeroma izvirnimi, a medli-

mi zamislili. Vendar je že med temi dvajsetimi deli nekaj podob, ki obetajo: lahko bodo postale solidno izhodišče, tako vsebinsko kakor tudi zglede za boljše izkoriščanje osnovnih elementov slikarstva.

Jože Pohlen je tudi študiral v Ljubljani in njegova prva dela kažejo, da se je rad zleđeval po Smerudjevih mailih plastikah. Toda kmalu je od vzorov ostal le še format in nekoliko posplošena čustvena oznaka, ki se tudi doslej ni nikoli povsem izgubila. Prvič je skromno, toda prijetno presenetil s kakimi petimi, šestimi malimi ženskimi figuricami v zgani glini pred nekaj leti. Takrat se je že izvil neposrednim vplivom svojih do tedanjih vzornikov in danes vemo, da so bile prav tiste plastike začetek njegovega raznaha.

Tisti čas so bila njegova dela še statična, mirna, ženske so v rahlem kontrapostu le razkazovale in poseblyale sebe, neindividualno, ampak splošno. V njihovih pokončnih postavah je že bila slutnja tistega raznaha plastičnega čuta, ki se je danes tako spontano razvil, vendar so ostale še predvsem kariatide, navzgor mirno zaključene s ploskvami širokih klubov.

Zdaj je Pohlen dokončno obvladal anatomijo in plastika v prvotnem pomenu besede mu ni bila več skrivnost. Se več, pridobil je rutino, ki združena z ostrim darom opazovanja, močnim plastičnim čutom in znanjem kompozicije je omogočala že prve resne svobodne rešitve. Toda Pohlen je Mediteranec, ki nosi v sebi neustajljivo potrebo po lepoti in ta mu je edina resna kontrola svobode, ki mu jo omogočajo znanje in izkušnje. Zato so še danes njegove ženske

mi zamislili. Vendar je že med temi dvajsetimi deli nekaj podob, ki obetajo: lahko bodo postale solidno izhodišče, tako vsebinsko kakor tudi zglede za boljše izkoriščanje osnovnih elementov slikarstva.

Jože Pohlen je tudi študiral v Ljubljani in njegova prva dela kažejo, da se je rad zleđeval po Smerudjevih mailih plastikah. Toda kmalu je od vzorov ostal le še format in nekoliko posplošena čustvena oznaka, ki se tudi doslej ni nikoli povsem izgubila. Prvič je skromno, toda prijetno presenetil s kakimi petimi, šestimi malimi ženskimi figuricami v zgani glini pred nekaj leti. Takrat se je že izvil neposrednim vplivom svojih do tedanjih vzornikov in danes vemo, da so bile prav tiste plastike začetek njegovega raznaha.

Tisti čas so bila njegova dela še statična, mirna, ženske so v rahlem kontrapostu le razkazovale in poseblyale sebe, neindividualno, ampak splošno. V njihovih pokončnih postavah je že bila slutnja tistega raznaha plastičnega čuta, ki se je danes tako spontano razvil, vendar so ostale še predvsem kariatide, navzgor mirno zaključene s ploskvami širokih klubov.

Zdaj je Pohlen dokončno obvladal anatomijo in plastika v prvotnem pomenu besede mu ni bila več skrivnost. Se več, pridobil je rutino, ki združena z ostrim darom opazovanja, močnim plastičnim čutom in znanjem kompozicije je omogočala že prve resne svobodne rešitve. Toda Pohlen je Mediteranec, ki nosi v sebi neustajljivo potrebo po lepoti in ta mu je edina resna kontrola svobode, ki mu jo omogočajo znanje in izkušnje. Zato so še danes njegove ženske

figure (tež klasični snovi se ni odrekal), kljub sem in tja studijskim pozam vendar strogo komponirane in navadno v končnem izrazu še vedno statične.

Podrobna formalna obdelava in oznaka ga ne zanima. Modelira plastiko, zato so njegove figure le skupki poudarjenih anatomskih gmot, ki pa jih z elegantno in sigurno linijo poveže v harmonično celoto. Morda tu in tam preveč zataji govornico same kiparske snovi, pregledko zaključijo površinsko mejo, premehek potegne obrisno linijo, tako da včasih postaja bolj dekorativna kot izpoveden. Toda zdaj se mu mudi: pospešno ustvarja, opojen od dozorele zmognosti oblikovanja in lepote, ki mu je vzor in mu tudi vedno nove pobude. Prav ta lepota, ki jo vidi v življenju okrog sebe, in tista, ki jo skrbno v njegovih željah in v zastopni na nam ga približa in pomeni dovolj trdno zagotovilo za njegov pravičen nadaljnji razvoj.

J. Mesesnel

ČAKAJOČ NA GODOTA
SMO DOČAKALI
BECKETTA

»Morda so nekateri v prvi Beckettovi drami Čakaajo na Godota videli neko nihilistično mistično mešanico avtorja, to da s svojim drugim delom Koncem igre je Samuel Beckett dokazal, da ne zastopa nobene filozofske stališče, marveč da hoče le opozoriti človeštvo, kaj bo od njega ostalo, če bodo uporniki vse tiste prvine dragocenosti, ki jih človek nosi v sebi. V tej smeri je podana tudi naša uprizoritev Beckettove drame Konec igre.«

Tako je izjavila pred prvo premiero Becketta na Slovenskem, ki bo v soboto, 14. januarja, v Viteški dvorani Križank v Ljubljani v izvedbi Eksperimentalnega gledališča, režiserka tega dela Balbina Battelino — Baranovičeva. Pri tem je pripomnila, da bomo s premiero tega pomembnega predstavnika sodobnega svetovnega avantgardističnega gledališča žal v majhni zamudi, saj so ne glede na Godota, tudi »Konec igre« že igrali v Beogradu in nato še v Zagrebu.

»Osnovna naloga Eksperimentalnega gledališča pa je ravno v tem, da seznanjajo vsi določeni krogi občinstva s teksti, ki sicer iz kateregačoli razloga niso uprizorljivi na večjih odrih, z katerega pa smatramo, da bi današnji človek mora poznati.« je ugotovila režiserka Beckett, po rodu Ire, je večino svojih romanov in obe dosedajni drski deli napisal v francosčini in je eden izmed štirih največjih oziroma vsaj najzanimivejših predstavnikov tako imenovanega novega gledališča, med katere štejemo poleg njega še Ionesca, Sheardada in Adamova. Beckett nikakor ni tako kravaj kot Ionesco, zato pa je nekoliko globlji. Libanonec Sheahade je veliko bolj poetičen, Adamov pa zna vključiti v svoja dela tudi precej komike. Eksperimentalno gledališče bo zato v nadaljevanju te svoje misije že v prihodnji sezoni poskusilo uprizoriti Sheahadejevo »Zgodbo o Vascu«, pozneje pa še eno izmed del Adamova.

Ker je režiserka v kratkem časovnem razmaku režirala Ionesca — v Trstu — in zdaj v Ljubljani Becketta, se je kar sama ustila primerjava med obema avtorjema. Ionesco je v nekem smislu krutejši, saj po njegovem človek ni nič, sam in zato mora vse okrog sebe ubiti; Beckett pa pravi, da je to že staro, da je človek v trenutku, ko je postal go-

»Umetnost
v odporu«

Akademija in Galerija Likovne umetnosti v Dresdenu pripravljata svetovno antologijo likovnih stvaritev s tematiko odporiškega gibanja proti fašizmu v svetu. Iz Jugoslavije so poslali za antologijo štirinajst kopij del naših likovnih umetnikov po izboru, ki ga je izuril uredniški odbor te antologije na podlagi reprezentativnega likovnega zvezka »Narodnoosvobodilna vojna v delih jugoslovanskih umetnikov«. Uvrstitev štirinajstih jugoslovanskih del v svetovno antologijo ni le priznanje naši umetnosti, temveč tudi delež, ki ga je naše ljudstvo doprineslo v svetovni odpor proti fašizmu.

Antologija »Umetnosti v odporu« po upoštevala vsa likovna dela, ki jih je inspiriralo odporiško gibanje od pojave fašizma v letu 1922 do njegovega poraza s kapitulacijo Nemške leta 1945. Predvsem bo pospešena umetnosti, ki je pod fašistično oblastjo najverjetneje ilegalno zapisovala na platno, papir in v bron ali mavec umetnostno pričevanje v času strahot in revščine, ki je bil obenem čas nenehne borbe proti mednarodnemu fašizmu.

Likovne reprodukcije bodo v antologiji spremljale tudi tekstovne priloge o problemih odpora in zgodovine odporiškega gibanja v posameznih deželah.

Uredniški odbor bo urstil v antologijo 300 likovnih reprodukcij. Jugoslavijo bodo zastopale risbe Moša Pijade »Narodni heroj Vesevin Masles«, Lubardini »Urošniki I«, kipa Olge Jevrić »Narodni heroj Boris Kidrič« in »Narodni heroj Marija Bursać«, slike Vjekoslava Paraca »Nemci prihajajo«, in »Karavana pri Kozjaku«, »Otroci padlih borcev« Rizaha Stefića, »Portret Gorana Kovačiča« Vojna Bakica, »Autoportret« Vide Jocić, »Dalmatinka s puško« Djura Tiljaka, »Delitev krompirja« Nebojša Jelaca, »Partizanski kurir« Franceta Miheleca, »Portret Nade Dimić« Angelija Radovanija in »Starke« Frana Simunovića.

Uredniški odboru dresdenske antologije pa so poslali še kopije štirih likovnih umetnin s pripisom, da jih upoštevajo v izboru. To so »Pretnost ranjenca« in detajl z reliefa na spomeniku v Batini Skeli Antuna Augustinčiča, »Mrtve vode« Krsta Hegedušića in »Spomenik v Mauthausenu« Nandora Glida.

Polde Bibič kot Hamm v Beckettovem »Koncu igre«

spodar atoma, tudi že ubil sebe in da ostaja od vsega samo njegova fizična pojava. Vse to ljud, ki še ostajajo po pokasti katastrofi — kdaj in kje na svetu je navedeno vseeno — družbi ob koncu v zadnjem dejanju človeške igre, ne več ljubizen ali spoštovanec, ampak samo osnovni elementi ohranjanja, kot so strah, lakota in podobno. Kljub temu razpadanju in odmiranju pa Beckett v različni od Ionesca, ki ne vidi izhoda, vendarle pušča rahel žarek upanja. Čeravno je tudi ta žarek v svojem končnem seštevku zanj podoben ničli, vendarle biva in ta poslednja žarek upanja v človeštvo je gonilna sila njegove dramaturgije.

—dp

Ena izmed izvirnih ilustracij Nore Lavrin k angleškemu prevodu Borove pesnitve »Sel je popotnik skozi atomski vek« v reviji Adam

Včeraj se je sestala komisija

STREHA NAD LJUBLJANSKIMI
KRIŽANKAMI?

Včeraj se je sestala in na temo pregledala položaj orientacijske strokovna komisija za vodo Ljubljanski festival, ki bo po ugotovitvah arhitekta, statika in strojnika podala svoje končno mnenje, kako bi bilo najbolje zgraditi streho nad festivalnim amfiteatrom v ljubljanskih Križankah.

»Zgraditev te strehe postaja vse bolj nujna, kajti sicer bodo ogrožene naše redne festivalne prireditve«, je izjavil programski direktor festivala dr. Fran Vatrovec. »To je tembolj pereče vprašanje, če zaradi tega, ker bo, kot vse kaže, le-

tošnja osrednja proslava ob dvajsetletnici vstaje prav na prostoru v Križankah.«

Seveda pa ostaja odprto vprašanje, kako zgraditi in oblikovati to streho, da ne bi preveč škodovala siceršnemu intimnemu, prirodnemu in arhitektonskemu okolju Križank, ki daje prav dragoceno barvo festivalnega vzdušja.

Arhitekt Tone Bitenc, član komisije, je menil, da v bistvu nobena rešitev ne bo posebno lepa, a ker ta streha priti mora, se zavzema za to, da bi bila konstrukcija funkcionalna in moderna. Konstrukcija naj bi

bili iz železa ali aluminija. Preko strešne razpetine v premeru kakih 40x80 m, tako da bi bila pokrita amfiteater in oder, pa bi napenjali posebno platno po načelu dviganja jader. Seveda pa nastaja pri tem pomislek, kako bo možno odvrniti vplivanje vetra, kajti po arhitektovi zamisli naj bi ta platnena streha segala čim višje in puščala spodaj ob zemlji čimveč odprtega prostora ter tako, kolikor toliko vključevala dosedanj priroden element v svoj krog. Prav zato, ker ta streha ne bi bila v obliki sotorja, pa naj bi bile strešne površine čim manjše, se pravi razdeljene na tri ali štiri polja, s čimer bi preprečili preveliko vplivanje vode, vetra in zvoka ob večjih nalivih.

Popularni igralec Kirk Douglas je bil tokrat sam sebi producent in res ni štedil z denarjem, da bi zgradil močnejši in slikoviti zgodovinski okvir za svojo junško vlogo mladega Vikinga. Njegov film v režiji Richarda Fleishera je vsekokor v tehničnem pogledu vsekokor korektno in ugodno, pa še vizualno bogato delo z vabljivo psovdogovorniko snovjo in privlačnimi igralnimi imeni, z množico odlično izvežanih stativov in hrupnih veseljehin in dinamičnih vojnih prizorih in skratka sploh z vsem, kar spada k velikemu spektaklu, ki se poteguje za priljub-

V KINU NAM KAŽEJO

VIKINGI

V zadnjih letih se je več znanih ameriških filmskih igralcev oprijelo samostojne proizvodnje. Vstop med producente je umetnikom pogosto narekovala težnja k samostojnosti, ki bi se osvobodila umetniško plitvih in idejno neizrazitih načrtov velikih družb ter bi omogočala neizmaljeno oblikovanje svobodno izbrane, marsikdaj pogumno in napredno pomatirane tematike. Tako je v produkcijah posameznih igralcev nastalo nekaj odličnih stvaritev, ki so vnesle nove aktualne snovi in umetniško poglobitev v ameriški film. Po drugi strani pa filmi iz samostojnih igralških proizvodov spet dokazujejo, da je tudi tako producentstvo lahko le modna manira in reklamno-komercialna preracunljivost. Tak je na primer barvni kinemaskopski film »Vikinki«, ki ga te dni gledamo pri nas.

Popularni igralec Kirk Douglas je bil tokrat sam sebi producent in res ni štedil z denarjem, da bi zgradil močnejši in slikoviti zgodovinski okvir za svojo junško vlogo mladega Vikinga. Njegov film v režiji Richarda Fleishera je vsekokor v tehničnem pogledu vsekokor korektno in ugodno, pa še vizualno bogato delo z vabljivo psovdogovorniko snovjo in privlačnimi igralnimi imeni, z množico odlično izvežanih stativov in hrupnih veseljehin in dinamičnih vojnih prizorih in skratka sploh z vsem, kar spada k velikemu spektaklu, ki se poteguje za priljub-

ljenost pri čim bolj številni filmski publiki.

S tem pa je o filmu tudi že vse povedano. »Vikinki« so bogata slikanica in spretno preračunava vaba za povprečen okus. V njih je veliko obrtniškega, pravzaprav že industrijsko velikopoteznega tehničnega znanja, ki ustvarja slikovni množičnih prizorov. V melodramatični vsebini in v bolj šablonsko kot na resnično karakterni orisanih osebah pa ni resnega umetniškega hotenja in poglobitve. Zato so prijetna in bežna osvežitev, ne pa kvalitetna pridobitev našega filmskega sporeda.

S. G.

NOVE IZDAJE MATICE HRVATSKE

Monografija
o Ivanu Meštroviću

Matica hrvatska je prav te dni spet napovedala več novih edicij, od katerih sta dve pomembni novosti v jugoslovanskem založništvu.

V prvi vrsti naj opozorimo na reprezentativno umetniško monografijo o Ivanu Meštroviću. To bo prva velika domača monografija o našem najpomembnejšem kiparju. Poleg obsežne uvodne študije profesorja Zeljka Gruma in vseh biografskih podatkov bo imela knjiga sto štirinajstdeset reprodukcij na približno 200 str-

neh velikega formata. Knjiga bo natisnjena razen v srbohrvaščini tudi v nemškem, angleškem, francoskem in ruskem jeziku. Knjiga obeta biti znamenit dogodek na domačem knjižnem trgu, obogatitev naše umetnostne literature in hkrati znaten prispevek k popularizaciji jugoslovanskega umetnika v tujem umetnostnem svetu.

Drugi dve ediciji Matice hrvatske predstavljata zgodovinska pregleda hrvatske književnosti. Prvi pregled — »Zgodovina hrvatske književnosti do preporoda« je napisal prof. Mihovil Kombol ter predstavlja doslej najboljšo zgodovino starje hrvatske književnosti, na kateri je avtor delal dvajset let. Odlika knjige je njen lahekoten in jasn slog. Kombolova zgodovina bo pravzaprav popolnjen ponatis že davno razprodanega dela, ki ga zlasti potrebujejo srednje in strokovne šole ter študentje in profesorji književnosti. Nova izdaja bo upoštevala zadnje rezultate znanstvenih raziskovanj ter bo imela novo bibliografijo posameznih pisateljev in razdobij. Pričakujejo, da bo knjiga v kratkem izšla.

Tretja edicija Matice hrvatske, ki jo tu omenjamo, bo »Zgodovina hrvatske književnosti 19. stoletja«, ki jo je napisal dr. Slavko Ježić. To delo se navezuje na prejšnje ter z njima dober od preporoda do prve svetovne vojne. Dr. Ježić podaja na temelju dokumentov kulturnozgodovinske ozadje in duhovno ozračje, iz katerega je nastala hrvatska književnost 19. stoletja, slika pa tudi, kako so posamezni pomembni dogodki našli odmev v splošni literarni podobi 19. stol. na Hrvatskem.

F. N.

Danijel Fugger, Rdeče rože

Marian Matković kot režiser

AHILOVA DEDIŠČINA

Hrvatski dramatik Marian Matković sodi med najpomembnejše sodobne dramske ustvarjalce pri nas. Hrvatsko narodno gledališče v Zagrebu pravkar pripravlja krstno predstavo njegovega najnovejšega dramskega dela »Ahilova dediščina«, ki sodi v njegov dramatski ciklus »Tudi bogovi trpijo«. Prva drama tega cikla — »He-rakles« — je doživela že premiero v Zagrebu, druga — »Prometej« — pa je bila privratnik uprizorjena na Reki. »Ahilova dediščina« so že prevedli Čehi in Poljaki, kar kaže, da se za to gledališko delo zanimajo tudi izven Jugoslavije.

Kakor mnogi drugi sodobni avtorji osvetljuje tudi Matković nekatere žgoče probleme v okviru znanih antičnih legend. Zavest sodobnega človeka brez dvoma razkranja nenehna grožnja vojne, tako značilna za to stoletje. Tudi »Ahilova dedi-

ščina« ima za temo vojno, človekov strah, upanje in sanje na pragu vojne. Pisatelj je delal v nekem razgovoru pred zagrebško premiero, ki bo v mesecu februarju, da smatra dobo trojanske vojne za nesrečni simbol našega stoletja. Pri tem je poudaril, da s svojim delom ne beži iz tega časa, iz sodobnega sveta, marveč ravno nasprotno, da želi ustvariti dramsko sintezo tega časa, zato je postavil dejanje pred so tor umirajočega Ahila, pred katrim doživljajo v kratki dilemi med mirom in vojno — voj skovodje, sužnji in invalidi svoje usode, katarze, uresničnje in zlom svojih upov. Avtor sodi, da tudi v svojih delih iz sodobnega življenja ni bil nikoli tako aktualen in sodoben kot v omenjenih treh tak imenovanih »mitoloških« dradah, posebno v »Ahilovi dediščini«. Pisatelj bo svojo dramo režiral sam.

F. N.

MEGLA - nevarnost na letališčih

Se vedno ni sredstva, ki bi poceni in zanesljivo razprševala meglo nad letalskimi stezami.

V pozni jeseni in skoraj vso zimo je nad mnogimi letališči tako gosta megla, da letala s težavo vzletajo in pristajajo. V mnogih desetletjih, odkar se je začel širše uveljavljati letalski promet, so iznašli, preizkusili, sprejeli in spet zavrgli celo vrsto metod, katerih skupni cilj je bil: preprečiti meglo v pristajalnih stez. V Angliji so na primer med vojno preganjali meglo na sorazmerno preprost način: z bencinom.

V plamenih gorečega bencina se zrak segreva, zaradi vzgona se razprši megla na omejenem področju. Vendar je ta postopek drag, če pomislimo, kako naglo bencin gori in kolikšne so sodočne vzletne steze: dolge so vsaj dva kilometra, široke pa sto metrov.

Nemški postopek: bencinske pline pošiljajo s propelerji na megleno področje. Vendar so tudi tu potrebna znatna sredstva.

In še: v meglo brizga kalcijev klorid. Njegove kapljice padajo iz visine in srkajo vlago iz zraka. Megla izgine kmalu po tem umetnem dežju kalcijevega klorida. In varnostnih razlogov pa na letališču ni mogoče postavljati visokih stolpov, s katerimi bi v meglo brizgali kalcijev klorid. Zato so poskušali tudi s hladno vodo, s katero so letala skopila meglo.

Nadaljnji poskus: razprševanje električno nabitega peska, ki je med padanjem razkrajal meglo.

Vsa ta sredstva so ali predraga ali pa preveč zapletena za vsakdanjo rabo na meglenih letališčih v zimskih mesecih, zato strokovnjaki priporočajo, da se v visokim negativnim na- bojem potegnejo blizu letali-

Vzhodna Java — turistično središče

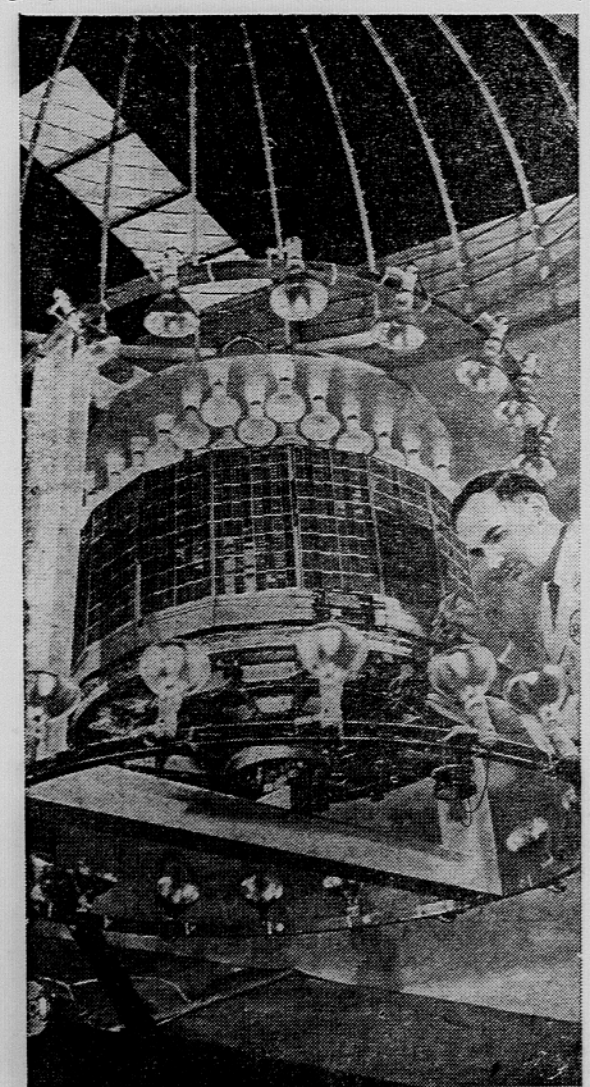
Vzhodno Javo, pokrajino z bogato srednjeveško civilizacijo, namerava indonezijska vlada spremeniti v turistično središče, ki bi ga čez čas lahko primerjali z mikavnostjo znane- ga otoka Bali. Zdaj zbirajo podatke o starih svetiliščih in drugih zgodovinskih spomenikih, ki jih nameravajo na tem področju obnoviti v turistične namene.

Elektrika iz morskih valov

V Sovjetski zvezi so izdelali turbine, ki bodo pridobile elektriko iz energije morskih valov. V bližnji prihodnosti nameravajo zgraditi po tem načelu nekaj električnih central na zahodni obali Kaspijskega morja.

Decimalni sistem v Aziji

Nad dve tretjini dežel po svetu uporabljajo decimálni merski sistem. Indijci, ki ga že začela uvajati, ter Japonci in še nekateri azijski deželan se je že dni priključili tudi Pakistanu. Najprej bodo uvedli decimálni sistem v finančni, potem pa postopno tudi na drugih področjih.

Množico posnetkov našega planeta je poslal na Zemljo vremenoslovni satelit "Tiros II", ki so ga zadnje dni novembra poslali na krožno pot. Posnetek kaže instrumente in naprave (televizijske kamere, magnetofonske trakove, razne zaščitne sisteme itd.), ki so jih vesoljsko preverili, preden so jih obdali s satelitskim oklepom.

VEDRI SULCI

JURIJ, TRAMSEK DRAGO STRMEC

SLAPATANC JE NEZNOSEN

37. Ni le resilo, temveč je kar močno deževalo. Sulci in Sultke niso mogli na plano, zato je bila pod napuščem velika gneča.

Iz kleti je pripeljal kole tisti sitni mož, ki mu je Lukec razbil šipo. "No, otroci," je rekel, "čigavo je pa tole fazano-vo pero?" — "Meje!" je vzkliknil Lukec. "Ze tri dni ga

iščem!" — "Tri dni?" je vprašal sičnež. S hitro kretnjo je zgrabil Lukec za ušesa. "Torej ti si mi spustil sapo iz zrač- ne ce. Zraven si izgubil pero, pa je izšlo!" Navijal je Lukec ušesa in dejal: "Tudi to bom povedal..." — Lukec se mu je iztrgal. "A, vi ste bili v šoli, tovariš Slapatanc!" je vzkliknil in bežal na dež. Sični mož je vpil za njim. Po- tem si je zapel dežni plašč in se odpravil. Lukec je zakričal za njim: "Na sv'denje, Slapatanc! Drugi so to ponovili. — Ine si je zadnjič sam izbral," je rekel mokri Lukec.

"Drugo mi bo pa še plačal! Kolesa se sploh nisem pritaknil! Samo tega ne vem, kako je prišlo moje pero k njegovemu kolesu. Vem le to, da mi je trgalo ušesa po krivici. Tega tipa bom prelepel!" — "Pomagali ti bom," je rekel Nežje, čeprav se mu je zdelo vse skupaj nekako čudno. V kaj takega se ni še nikoli sročal. Sam sebi se je zdel sedaj drugačen človek kot sicer. Bilo mu je tesno, obenem si je pa želel, da bi Slapa- tanc prelepel. Kaj bi se možak brez potrebe znašel nad Sulci!

LETOS START V VESOLJE?

Po lamskih dosežkih strokovnjaki ne izklju- čujejo možnosti, da bo prvi človek že letos kro- žil okoli Zemlje

Glede na uspehe, ki jih je človek doslej dosegel s sputniki in raziskovalci, je upravičena domneva nekaterih strokovnjakov, da znanost že toliko ve o razmerah v vesolju in o vsem drugem v tej zvezi, da bi bilo letos mogoče poslati na krožno pot okoli našega planeta tudi prvega človeka. Sprito lamskih uspehov se zdi, da ima takšna napoved realno osnovo, zlasti še, če primer- jamo lamske dosežke s tistim trenutkom leta 1957, ko je poletel prvi umetni satelit.

Najprej nekoliko statističnih podatkov, ki povedo, da se je v letu 1960 izvršilo skupno 29 poskusov proti 23 poskusom leta 1959 ter 18 v letu 1958 in trem pred štiri leti. Lani so ljudje uspešno izstrelili 19 umetnih satelitov, predlamskim 14, leta 1958 šest, še leto dni prej pa dva. Po teh podatkih je torej človek skušal lani po- vprečno vsak dvanajsti dan iz- streliti po en umetni satelit. — In napredek v teži: lani je sa- telit prvič presegel težo dveh ton, ob koncu leta pa se je te- ža povzpela na fantastično šte- vilko 4,5 tone. To je še tem večjega pomena, ker je toliko težal koristni del satelita, to- rej brez zadnje stopnje nosilne rakete, ki ga je poslala na krožno pot okoli Zemlje.

Razen tega so lani izstrelili nekaj vremenoslovnih sateli- tov, ki naj bi pripomogli k za- nesljivejšim vremenimskim na- povedim. Satelit "Tiros I" je postal v treh mesecih skoraj 23.000 slik našega planeta iz višine nad 700 km. Na vsaki deset posnetkov je prišlo šest zelo jasnih.

Proučevali so tudi možnosti za vzdrževanje radijskih in drugih zvez med oddaljenimi področji na Zemlji. Razen sa- telita "Echo I", ki ni imel po- sebnih naprav, temveč je le odbijal radijske valove, so kro- žili okoli Zemlje tudi sateliti z magnetofoni. Prestrezali so sporočila z zemeljske površine,

Sleherna sprememba glede najmanjše in največje razda- lje vesoljske ladje na krožni poti bi mogla imeti hude po- sledice, ki jih ponazarja usoda šestega sputnika z živimi bitji takoj po uspehu petega s Strelo in Belko. Za zdaj še

ni mogoče nakazati odstotka tveganosti prvega človeškega poskusa, vendar se zdi, da se bo že letos odinil v vesoljski kabini kot sestavnemu delu ve- like rakete prvi človek na krožno pot okoli našega pla- neta.

"Echo" je posredoval upravniku pošte v Newarku (New Jersey) sporočilo, oddano v Washingtonu. Lani avgusta so izstrelili na krožno pot satelit, pravzaprav aluminijasto kroglo s premerom 30 m. Z mikro valovi so oddali ra- darski posnetek pisma proti satelitu, ki ga je odbil, potem pa so ga na Zemlji prestregli in ga poslali v Newark, kjer mu je poseben aparat vrnil prvotno obliko. Vse sku- pa je trajalo okoli pet minut. Od Newarka do Washing- tona je 320 km. — Na sliki: newarski poštni upravnik z uradnim sporočilom iz posebnega sprejemnika.

Vaza iz mrozevega okla

Arhangelški umetnik Parfen Černikovič, ki je dobil za eno svojih del nagrado na svetovni razstavi leta 1958 v Bruslju, je izdelal iz mrozevega okla vazo, ki jo je posvetil 250-let- nici rojstva ruskega znanstve- nika Lomonosova. Po dolgem na oklu je izrezljal nekaj za- sneženih lesenih kolob, nad ka- terimi se preliva polarna svet- lobla. Te hiše prikazujejo rojst- ni kraj Lomonosova, zraven njih pa je znanstvenikov por- ret sredi severnjakiških motivov. Na drugi strani vaze je pano- rama moskovske univerze Lo- monosova. Razen univerzitet- nih poslopij je umetnik vrezal v vazo tudi podobo atomskega ledolomilca "Lenina" med plovo po arktičnih vodah.

Pakistan gradi novo glavno mesto

Na pomlad bodo v Pakistanu začeli graditi novo glavno me- sto na visoki planoti Potvar, nekaj kilometrov od Ravalpin- dija v zahodnem delu dežele.

Naduha in hipnoza

Medicinski strokovnjaki so preizkusili že celo vrsto zdra- vil, vendar doslej še niso na- šli vsestransko učinkovitega sredstva proti astmi. Nedavno je neki škotski zdravnik preiz- kusil svojo metodo na nekaj bolnikih, o katerih so menili, da ne bodo preživeli nasled- njena napada. Zdravil jih je s hipnozo. To seveda ne pomeni, da je naduha psihičnega izvo- ra, — je pojasnil, — dokazuje pa, da hipnoza deluje ne le psihi- čno, temveč tudi fizično.

Okužene rečne struge

Posebne komisije nadzorujejo čistilne naprave v odtočnih kanalih kanadskih tovarn

V Kanadi je tako kakor v večini industrijskih dežel: v reke prihaja čedalje več odpadnih voda, ki okužujejo struge. Sprito tega mora zdaj tudi Kanada popravljati napake iz prejšnjih desetletij, ko so odpadne vode spuščali v reke, ne da bi poprej tekle skozi čistilne naprave.

V pokrajini Ontario nadzo- ruje posebna komisija izpol- njevanje zaščitnih ukrepov, po katerih mora vsako podjetje graditi nove ali pa izpopolniti stare čistilne naprave. Ta ko- misija kot samoupravna orga- nizacija ureja zajemanje, pri- pravo, nabiranje, razdeljevanje in uporabo vode za javne po- trebe ter izdaja v ta namen potrebne predpise, ki vsebu- jejo tudi kazni za kršilce do- ločb. V posameznih primerih odobrava načrte za komunalno in industrijsko kanalizacijo ter za čistilne naprave. Tako na primer ne sme vsebovati v reko ali prekop namenjena od- padna voda v litru več kot pet tisočink miligrama fenola ali tri desetinke grama železa.

Veliko skrb posvečajo znan- stvenim raziskavam in tehniki postopkov za obdelavo speci- fičnih odpadnih voda. Poseb- nega pomena so raziskave v zvezi s čiščenjem odpadnih vod celulozne industrije in z odstranjevanjem blata iz čis- tilnih naprav.

V montrealškem raziskoval- nem inštitutu za celulozo in papirski izdelke, ki ga vodi dru-

gim razvili postopek za suše- nje in sežiganje lužnic; sprito dosežkov najnovejših raziskav upajo, da bodo izboljšali tu- di postopek za odstranjevanje blata iz čistilnih naprav. Preizkušajo ga v Beaconsfieldu, ki ima napravo z zmogljivostjo čiščenja odpadnih vod za 12.000 prebivalcev. Blato, ki vsebuje še 12 odstotkov trd- nih snovi, razpršijo v šest me- trov visokem reaktorju, potem pa ga posušenejo sežgo. S tem uničijo 90 odstotkov trdnih snovi, ostanek pa izloči po- seben ciklon. Paro v njem upo- rabljajo za ogrevanje naselja. Tehnično nezahtevna naprava deluje avtomatično.

Zanimive metode za zaščito vode in zraka so razvili v Al- berti, kjer so velika ležišča nafte in zemeljskega plina. Predpisi prepovedujejo spušča- nje slane vode, pri vrtnanju uporabljenih tekočin in nafte v reke in prekope. Vse odpad- ne snovi je treba takoj odstra- niti iz bližnje zgradbe in vod- njakov ter jih ali sežgati ali pa drugače uničiti.

Kljub razsežnosti in kratke- mu industrijskemu razvoju ima

Kanada velike težave, ker se prebivalstvo naglo naseljuje v industrijskih delih dežele. Zah- teve varstva voda že upošte- vajo povsod, kjer gradijo nova stanovanjska naselja ali in- dustrijske naprave, ker se zave- dajo, da sta dobra voda in čist zrak pogoja za zdravje in veli- ka ovira za širjenje bolezni.

M. P.

Elektroliza virusov

Po ugotovitvah ameriških znanstvenikov Halluma in Youngerja izgubijo virusi svojo moč, če pridejo v stik z anodo, ki povzroči elektro- kemične spremembe v njih- ovih proteinih, vendar pa je ta- ke viruse mogoče uporabljati kot zaščitno cepivo proti bo- leznim, ki jih povzročajo.

Naprava, ki opozarja voznika

V Limfordu (ZDA) so preiz- kusili napravo, ki zvočno in svetlobno posvari avtomobil- sta, če se preveč približa cest- nemu robu ali pa mejni črti sredi vozila.

Poljsko umetno srce

Prvo umetno srce, ki ga je izdelala uska tovarna v Pozna- nju, je uspelo prestalo preiz- kušnjo na kirurškem oddelku poznanske bolnišnice. Načrte za zapleteno napravo so pri- pravili profesorji tehniške vi- soke šole v Lodžu.

Za dobro valio

POTNIKOVA SMOLA

"Pomislite, je odhajajoči trpovski potnik pri vrtnih vratih ustavljen dekletu, tistemu prilikavcu tam na vrtni sem rekla, da je hišna gospodinja prava trapa, ker m, je pred nosom zaloputnila vrata. Pa sem izvedel, da je njen mož!"

"O, ali res? In kaj vam je oče odgovoril?"

V SKLADU Z ZAHTEVO

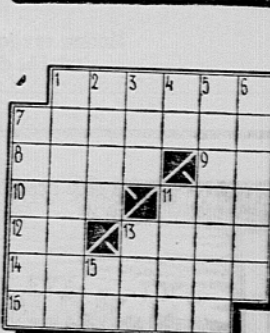
"V prošnji za zaposlitev ste navedli, da obvladate stroje- pisje, stenografijo in nekaj tu- jih jezikov, zdaj pa pravite, da ste navadna strojepiska. Kaj naj to pomeni?"

"To je res. Pa vi povejte, ali niste zapisali, da iščete pisarniško moč, ki se znajde in ima domišljijo?"

"Oprostite, da motim, toda v kuhinji je nastal spor. Ali je las, ki ste ga našli v juhi, črn ali plav?"

Krizanka

VODORAVNO: 1. matematična količina, ki je določena z zneskom in smerjo, 7. kalup za tiskarske črke, 8. država ob Evfratu in Ti- grisu, 9. zaporedni črki v abecedi, 10. možko ime, 11. redka in fina tkanina, 12. tuj dvočlanski, 13. bar- va igralnih kart, 14. umen vojsko- vodja, 15. časopis ali revija, ki iz- haja enkrat tedensko.

NAVPIČNO: 1. nočno zavišče, 2. zemeljski plin, ki spremlja vrele- ce nafte, 3. naš največji otok, 4. osební zalamek, 5. mesni ostanek pri cvrtju masti, 6. vzrok, motiv, 7. usmiljenost, 11. francoski film- ski režiser in komik, 13. mongol- ski poglavar, 15. začetnici sodob- nega slovenskega slikarja in gra- fika.

REŠITEV PREJŠNJE KRIZANKE
VODORAVNO: 1. Bogdan, 8. obroke, 3. Andre, 10. lan, 12. Egk, 13. Aru, 14. ras, 15. Nalis, 17. gro- delj, 20. amonij.

OB ROBU DOGODKOV

OB OBISKU

Predsednik Pakistana feldmarsal Ajub Kan prihaja danes v Jugoslavijo. Ta obisk je neposredno povezan s spoznanjem pakistanskega državnega vodstva, da jih je njihova zunanja politika, ki jo delno določa in usmerja vključenost Pakistana v zahodne vojaške pakete, sčasoma pripeljala do precejšnje izolacije, kar je škodovalo interesom države v širšem mednarodnem smislu, predvsem pa v njenih odnosih s tistimi sosedami, katerih državna politika je dosledno neavtrina in izjemno konservativna.

To spoznanje je izšlo hitro in pozitivno reagiranje. Septembra lanskega leta sta Pakistan in Indija po dolgotrajnih sporih — katerih podlaga je treba iskati v neprimernosti meja, ki jih je določila njuna biraška skupna kolonialna sila — z obojestransko dobro voljo rešila vrsto navideznih nesporazumov in s tem ustvarila pogoje za prihodnje sporazume. Noveembra je predsednik Ajub Kan obiskal nekaj držav na Blaznem in Srednjem Vzhodu, decembra je poteval po državah jugovzhodne Azije in Daljnega Vzhoda, sedaj pa je krenil v Evropo.

Ti obiski so zajeli tako države, povezane v bloke, kakor tudi tiste, ki niso povezane z zunanjimi čimteljimi dolocajo svojega politika. Pakistanu tako usmeritev pripravljajo in narekujejo njegovi lastni interesi, kakor kot razmeroma nerazvita država potrebuje mir in čimširše mednarodno sodelovanje.

Ta podoben gospodarski imobilizem, ki ga več kot deset let državne samostojnosti ni odstranila nikoli pa zastoj v notranjopolitičnem življenju, čigar vzrok je bila avtomatična presaditev zahodnega večstranskega parlamentarnega sistema na neprilagojena tla Pakistana, sta pogojila oktobra 1958. leta vojaški udar, ki je pripeljal do Ajub Kanovega prevzema oblasti. Sedanjí vladni krog so se namreč zavedali, da je zaradi takega upravljanja Pakistan na robu propada.

Od tedaj je napočilo v Pakistanu novo obdobje, ki se začne z razpisom prve prve politične rezultate. Novo vodstvo je začelo obirne notranje demokracije z uvedbo tako imenovane sistema "osnovne demokracije". S tem je dobilo pakistanski prebivalstvo prvič v svoji zgodovini zaročilo lokalne samouprave in se začelo aktivno vključevati v neposredno reševanje državnih problemov.

Izvajanje agrarne reforme omejuje doslej skoraj absolutno oblast fevdalno zemljiški posestnik. Politika državnega kreditiranja in investicij, okrepljena s pomočjo iz tujih zemelj, omogoča pospešitev tempa gospodarskega razvoja. Predsednik pa se to poskrbel druzi petletni načrt, ki so ga začeli izpeljati julija minulega leta. Ta načrt z velikim poudarkom na razvoju in modernizaciji kmetijskega naj bi zagotovil do 1965. leta prehrano prebivalstva. Industrija je dobila v tem načrtu ustrezen prostor. Preindustrija prispetnega sistema bo postrelbela državi potrebne šolane kadre. Zaposlitev novih tseh milijonov prebivalcev bo dala močan impulz celotnemu gospodarstvu. Pospeševanje razvoja zlastnih predelov naj bi odstranilo sedanje razlike, usposabljanje novih obdelovalnih površin naj bi izkoreninilo strah pred velikim naravnim prirastkom prebivalstva. Vse to je nekateri izmed pomembnejših značilnosti sedanje politike in ciljev notrega državnega vodstva. Prihodnji koraki, med katere sodi tudi pripravljanje nove ustave, bodo vsakokrat utrdili temelje take orientacije.

Prihod predsednika Ajuba Kana v Jugoslavijo je popolnoma vsklalen s to novo notranjo in zunanjo usmeritvijo Pakistana. Naši medsebojni odnosi se razvijajo obojestransko zadovoljivo, zlasti na področju gospodarskega sodelovanja, kar sveda ne pomeni, da nimajo stičnih točk tudi na zunanji političnem torišču. Sedanjí obisk nam bo zato nedvomno nudil priložnost, da v neposrednem stiku pogledimo doslej dosežene rezultate in da ustvarimo pogoje za prihodnje še bolj vsestransko in bogato sodelovanje.

VIDA HREŠČAK

Razprava o perečih vprašanjih sodobnega mednarodnega razvoja

OD NAŠEGA STALNEGA DOPIŠNIKA

TRST, 12. jan. Neodvisna Socialistična zveza v Trstu je odprla zanimivo razpravo o perečih vprašanjih sodobnega mednarodnega razvoja in s tem v zvezi o resoluciji 81 komunističnih strank v Moskvi.

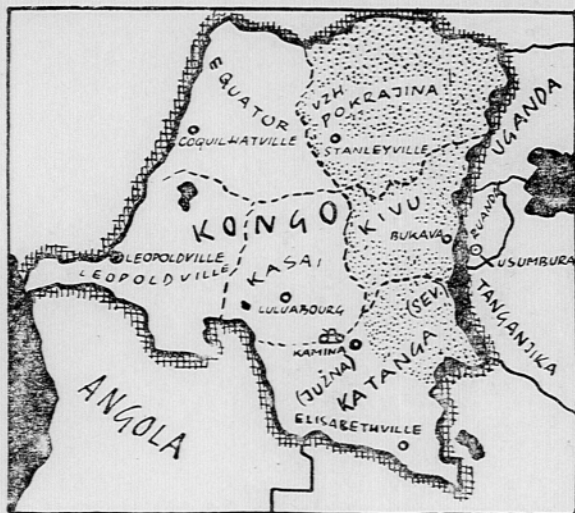
Za uvod v razpravo je na sestanku, ki so se ga udeležili predstavniki nekaterih tržaških političnih skupin tajnik Neodvisne socialistične zveze Laurenti govoril o današnjem mednarodnem položaju in o perspektivah njegovega nadaljnjega razvoja. V tem okviru se je podrobneje zadržal pri resoluciji 81 KP v Moskvi in omenil njeno protislovja v vrsti vprašanj, od katerih je odvisna krepitev mednarodnega delavskega gibanja kot borba za mir in sožitje v svetu. Kot primer nenatančnosti in kompromisa med avtorji moskovske resolucije je navedel grob napad na Zvezo komunistov Jugoslavije in njeno politiko.

Za socialistično mednarodno

Atenska revija o Jugoslaviji

Atene, 12. jan. (Tanjug). Atenska »Revija za svetovni turizem in ekonomiko« piše v zadnji številki v članku pod naslovom »Nova Jugoslavija in njena gledišča« o naporih jugoslovanskih predstavnikov v OZN in drugih mednarodnih organih za urejanje problemov nerazvitih držav. Revija poudarja, da se je Jugoslavija zlasti zavzemala za povečanje mednarodnega financiranja s posredovanjem OZN, za pospeševanje industrializacije nerazvitih držav in za stabilizacijo mednarodne trgovine s surovinami.

Revija zaključuje: »Zahteva, da je treba pospešiti gospodarski razvoj nerazvitih držav, pričajo o poglavitni potrebi sodobnega sveta. Ureditve teh problemov je nujno potrebna, da bi preprečili poglabitev propada med tehnično razviti in pa nerazvitimi državami.«

S pikami označeno ozemlje je pod nadzorom zakonite kongske vlade s sedežem v Stanleyviliu

STAVKA V BELGIJI

Uvod v novo etapo

Trajen izhod iz začaranega kroga je možen samo, če bodo dosledno izpolnjevali osnovne zahteve delavskega razreda

Bruselj, 12. jan. (Po telefonu) Bruseljski informativni list »Zadnja ura« je na prvi strani objavil dve fotografiji enake velikosti: ena predstavlja bivšega socialističnega predsednika vlade Van Ackerja, druga pa vodjo levega krila socialističnih sindikatov Renarda. Besedilo pod fotografijama je po svoje značilno: »Van Acker je govoril z državniki modrostjo. Ali se je treba bati, da mu bo Renard odgovoril z ostrino doktrinarja?«

Povod za objavo omenjenih fotografij je bila Van Ackerjeva intervencija v parlamentu in zborovanju, ki ga je Renard napovedal za isti dan pooldne v Monsu.

Proti pričakovanju je bivši predsednik zadnjega belgijskega kabineta, v katerem so sodelovali socialisti, predložil amandma na načrt »enotnega zakona«. Se med govorom Van Ackerja je premier Eyskens z odobravanjem prikimal, nato pa s prijaznimi besedami sprejel predlog predgovornika. Splet se je igral Van Acker, ki je videl v gesti predsednika vlade »novo in pomembno perspektivo«. Sledilo je glasovna vlada in hkrati so dvignili roke vladni in opozicijski poslanci (razen predstavnikov KP Belgije). Vse to so elementi, ki so vladni in opozicijski tisk privredili do ugotovitve, da so se pojavili prvi znaki popuščenja, da se je »leden oči začelo tajati«, da so odprta vrata za pogajanja.

Nekoliko ur pozneje je v Monsu, sru Borinaga, kjer straz stajajočih z vojaško disciplino opravljajo svojo dolžnost, kjer je stavka že 24 dni popolna. Andre Renard govoril 30.000 prekaljenim stavkovnim borcem, neizmisljivo odločenim, da ne popuste za nobeno ceno. Tu ni bilo odjuge, ki bi topila led. Sploh pa si je nemogoče zamisliti govornika, ki bi mogel pred borci iz Valonije govoriti mimo programa, ki so ga sprejeli. »Nobenega amandmaja k »enotnemu zakonu« ne priznavamo. Treba ga je umakniti, kakršen

POLOŽAJ V KONGU

Čombejeva maščevalna akcija za ubitega belgijskega majorja

Čombejeve sile so začele iz zraka in na zemlji napadati pripadnike plemena Baluba

ELISABETHVILLE, 12. jan. (Reuter-AFP). Predstavnik OZN je danes izjavil, da je okrog 600 pripadnikov maroških čet v sestavi sil OZN v Kongu na poti v Manono, kjer naj bi se pridružili skupini okrog 200 Nigerijcev, ki so že tam. Maroške čete potujejo v Manono iz raznih krajev v južni Katangi.

Predstavnik OZN je dejal, da je položaj v Manonu nespremenjen in da okrog 600 pripadnikov kongske vojske, ki so nedavno prišli iz Vzhodne pokrajine, ne skušajo prodirati naprej na jug.

Polkovnik Mobutu je z letali prejel 80 padalcev v mestu Lisala na severu Ekvatorialne pokrajine, čeprav je p. p. v. dano premeščanje kongskih

vojakov iz ene pokrajine v drugo. Prihod padalcev povezujejo s kampanjo proti ZAR. V severnem delu Ekvatorialne pokrajine so namreč raznešeni vojaki ZAR v sestavi sil OZN.

Kakor poročajo iz Leopoldville, se bo Combe udeležil Kasavubujeve konference za okroglo mizo, toda s pogojem, če bo konferenca 15. februarja v Elisabethvillu. Nadalje je Combe zahteval od leopoldvillskih oblasti, naj vplivajo na Sendveja, da bi med konferenco prekinili sovražnosti v severni Katangi.

Combejeva vlada je danes objavila, da ima od 11. januarja dalje za neveljaven sporazum s poveljstvom OZN, sklenjen 17. oktobra 1960, o ustanovitvi tako imenovanega nevtralnega pasu v severni Katangi. S tem sporazumom je bila Combejevi žandarmeriji praktično odvzeta svoboda akcij na področju plemena Baluba. Sporočilo poudarja, da so Combejeve oblasti sklenile, da si pridržijo svobodo aktivnosti na vsem področju Katange.

V obrazložitvi sklepa je rečeno, da so ga sprejeli zato, ker je »vlada Katange ugotovila nesposobnost sil OZN, da razorožijo in internirajo lumbiščne sile, ki so vdrle v nevtralizirano cono severne Katange«.

Combejeve sile so začele na zemlji in iz zraka napadati pripadnike plemena Baluba. Na področju Manona, kjer so zbrane enote kongske nacionalne vojske, ni bilo bojov.

V Elisabethvillu so objavili, da je včeraj padel belgijski major Remy Vandamme, eden izmed poveljnikov Combejeve žandarmerije. Na letalo, v katerem je bil belgijski major, so streljali z zemlje in je eden izmed izstrelkov smrtno zadel Vandamme. Letalo se je poškodovano vrnilo v oporišče. Druga Combejeva letala so odletela potem na »akcijo maščevanja« proti vasi, iz katere so streljali na letalo, ki je bil v njem Vandamme.

Combejevi orožniki so napadli tudi vas Tambi in jo porušili. Moško prebivalstvo se je še pravočasno umaknilo, ubitih pa je bilo 26 otrok in žena.

DEŽAVLJANSKA VOJNA V LAOSU

Prizadevanje za rešitev na diplomatskem področju

Posiljanje ameriškega vojaškega materiala v Laos je izzvalo pomisleke, ali ZDA resnično žele miroljubno rešitev krize

NEW YORK, 12. jan. (Po teleprinterju). Samo malo pozneje, ko je bilo v Washingtonu objavljeno, da je v Laos prispela poslednja pošiljka izvidniških letal »T-6«, oboroženih z raketa in mitraljezi, ki jih je dobila na razpelo Bun Umova vlada, so sporočili, da so ta letala že v akciji in da s 50-kilogramskimi bombami bombardirajo položaje enot Patet Lao in laoske armade pod poveljstvom kapetana Keng Lija. Zadnja pošiljka je obstojala iz štirih letal, trdijo pa, da je vseh skupaj 46.

Ta poročila so izzvala bojazn, da bi se položaj v Laosu v trenutku, ko je kazalo, da bodo našli miroljubno rešitev, ulegli naglo poslabšati. Med diplomatskimi krogi v Washingtonu in na sedežu OZN v New Yorku poudarjajo, da bi posledice te najnovejše akcije Bun Umova vlade, ki ni mogla iti mimo soglasja ameriških vojaških svetovalcev, uveljavila dočela uničiti diplomatske napore mnogih držav ali pa jih vsaj otežkočiti.

Po razgovorih sekretarja za zunanje zadeve Herterja s sovjetskimi veleposlanikom Menšikovim v Washingtonu okoli problema Laosa se je namreč pojavilo uganje, da bodo našli obliko, kako bi preprečili nadaljnji zaplet te mednarodne krize. Ameriški tisk je objavil vesti, po katerih je Sovjetska zveza izrazila pripravljenost za

nevtiralnosti Laosa in da resnično žele miroljubno rešitev krize, je včeraj prejel odgovor od indijskega premiera, kjer mu ta ponovno izraža svojo zaskrbljenost in terja, naj ZDA pristanejo na sklicanje mednarodne kontrolne komisije kot najnujnejši ukrep, s katerim bi preprečili razširjanje državljanske vojne in možnost tujih intervencij.

Vse to so bili in so še simboli pozitivnega razvoja dogodkov. Toda vztrajnost, s katero so ZDA med diplomatskimi razgovori pošiljale vojaški material v Laos, je izzvala številne pomisleke tujakšnih opazovalcev, ki se vprašujejo, ali ta dvoletna in nasprotno dejavnost ameriške vlade ne vodi v nasprotno smer.

Z. Milič

Veleposlanik Grahek pri ministru Roi

Havana, 12. jan. (Tanjug) — Veleposlanik FLRJ v Havani Zvonko Grahek je danes obiskal kubanskega zunanjega ministra Raula Roo in se z njim razgovarjal o odnosih med Kubo in Jugoslavijo ter o nekaterih perečih mednarodnih vprašanjih, ki zanimajo obe državi.

Hammarvskjöld se vrača

Leopoldville, 12. jan. (Tanjug). Generalni sekretar OZN Hammarskjöld se je nocoj na povratku v New York ustavil v Leopoldvillu. Na letališču se je razgovarjal s šefom misije OZN v Kongu Dajalom in drugimi vodilnimi funkcionarji svetovne organizacije.

Italijanska vesoljska raketa

Rim, 12. jan. (Reuter). Italija je danes s Sardinije izstrelila v vesolje svojo prvo dvostopenjsko raketo. Kakor poročajo italijanski radio, je izstrelitev v celoti uspeh. Dimni oblak, izpuščen iz rakete, ki je dosegla višino 170 km, bo ostal v njih vremenskih razmerah viden iz vseh italijanskih mest.

BRITANSKO-ZAHODNONEMSKI RAZGOVORI

Sodelovanje pri oboroževanju

V Bonnu so objavili, da so sklenili več dogovorov o sodelovanju na področju oborožitve

BONN, 12. jan. (Tanjug). Britanski minister za letalstvo Thorneycroft, ki je imel dvodnevne razgovore s predstavniki zahodnonemške vlade, je včeraj odpotoval v Kijev. V zvezi s temi razgovori so v Bonnu objavili, da je bilo sklenjenih več dogovorov o britansko-zahodnonemskem sodelovanju na področju oborožitve, medtem ko bodo britanske predloge o skupni zgraditvi umetnega zemeljskega satelita »še nadalje proučevali«.

Ceprav so pred prihodom britanskega gosta v Bonnu objavili, da bodo razgovori »skoraj izključno« posvečeni znanstvenim in komercialnim vidikom zgraditve umetnega zemeljskega satelita, se sklenjeni dogovori nanašajo na skupna letala z naprednim vzletom, na nakup več britanskih raket »Seacat« kot tudi na skupno proizvodnjo motorjev za teška vojna letala.

Minister Thorneycroft je poudaril, naj bi se pri graditvi »evropskega umetnega satelita« poslužili britanske rakete »Blue Streak«. Ker pa je ta raketa glede uporabe v vojaške namene za zastarela, so v Bonnu izrazili željo, naj bi za nosilca satelita uporabili ameriško preizkušeno raketo. S tem je zahodnonemška vlada dejansko odklonila, da bi nadoknadila stroške, ki jih je imela britanska vlada doslej za načrt, ki je za vojaškega gledišča ni bil uspešen. V Bonnu računajo, da znašajo ti stroški okrog 750 milijonov mark.

Rusk o politiki ZDA

Washington, 12. jan. (Tanjug). Novo imenovani ameriški državni sekretar za zunanje zadeve Dean Rusk je danes izrazil upanje, da bo nova administracija brez odlaganja začela razgovore o razorožitvi, vstevši prepoved jedrskih poskusov. Kar se tiče sklicanja konferenc na najvišji ravni, je mnenja, da je treba sprejeti tako odločitev, kakor jo bodo narekovala nacionalne potrebe.

Glede vzpostavitve normalnih diplomatskih odnosov z LR Kitajsko je mnenja, da ni možnosti za to, ker pekiška vlada postavlja kot pogoj odpoved podpore režimu na Formozu, pri čemer pa je, da je težko videti napredek v razorožitvi brez sodelovanja LR Kitajske.

Kar zadeva odnose s Kubo, je Rusk naglasil resnost tega vprašanja, vendar se ni spuščal v prognoziranje politike bodoče vlade.

Ameriški demanti

Washington, 12. jan. (Tanjug). Ameriška vlada je danes odločno demantirala glasove o ustanovitvi kubanske begunske vlade v ZDA. Predstavnik State Departmenta je poudaril, da bi bilo za ta korak potrebno dovoljenje vlade ZDA, da pa tako dovoljenje ni bilo izdano.

Pomilostitev v Adis Abebi

Adis Abeba, 12. jan. (Reuter). Etiopski cesar Haile Selassie je danes razglasil amnestijo za vojaške svoje garde, ki se decembra lani sodelovali pri neuspešnem poskusu d.žavnega udara. Vojaki, ki so sposobni za vojaško službo, bodo ponovno sprejeti v vojsko, noderificirani bodo vzeli čine, ki pa jim bodo vrnjeni, če se bodo dobro vedli. Oficirji, ki so sodelovali v zoroiti, pridejo pred sodišče, tisti, ki niso bili udeleženi, pa bodo odpušteni iz aktivne službe.

André Renard, namestnik generalnega sekretarja socialističnih sindikatov Belgije govori na zborovanju stavkajočih v Liègeu.

Belgijska agresija

v Kongu v razpravi pred Varnostnim svetom

NEW YORK, 12. jan. (Reuter). Nocoj se je sestel Varnostni svet k razpravi o obtožnici Sovjetske zveze, da je Belgija izvršila agresijo v Kongu s tem, da je dovolila četam polkovnika Mobutu prhod čez ozemlje Ruanda-Urundi, ki je pod njenim skrbništvom.

Sovjetski delegat Zorin je izjavil, da agresija Belgije proti Kongu ni prenehala od julija lani in da se nadaljuje v raznih oblikah. Ponovil je vsebino izjave sovjetske vlade, ki zahteva odvzem vseh pravic in pooblastil Belgiji na ozemlju Ruanda-Urundi, izpolnjevanje sklepov Varnostnega sveta v Kongu in takojšen umik čet in civilnega belgijskega osebja iz Konga. Zorin je nato grajal stalne generalnega sekretarja OZN Hammarskjolda in rekel, da je poveljstvo sil OZN vedelo za prehod Mobutujevih čet čez ozemlje Ruanda-Urundi. Podprl je resolucijo, sprejeto na konferenci v Casablanci, in obsodil skrbniški sistem OZN.

Predstavnik Belgije Loridan je zanikal Zorinove navedbe in rekel, da na ozemlju Ruanda-

Francoske bombe na Tunizijo

Tunis, 12. dec. (AP). Predstavnik tunizijske vlade je nocoj sporočil, da sta dva francoska bombnika odvrgla bombni tovor na tunizijsko ozemlje v bližini vasi Tala na tunizijsko-alžirski meji. Človeških žrtev ni bilo, gmotna škoda pa je precejšnja.

Urundija zdaj ni Mobutujevih vojakov in da belgijska vlada ne bo dovolila nobenega prehoda. Odgovarjajoče na pripombo sovjetskega predstavnika o velikem številu belgijskih vojakov na ozemlju Ruanda-Urundi, je Loridan rekel, da je tam vsega skupaj 1200 belgijskih vojakov.

Prihodnja seja je bila napovedana za jutri dopoldne.

Novice s petih celin

ALŽIRJA

»PARIS JOUR« ZAPLENJEN

Alžir, 12. jan. (Reuter) V Alžiru so včeraj zaplenili vse izvede pariškega dnevnika »Paris Jour«, takoj ko je prispela pošiljka. Pravijo, da je zaplemo odredil urad francoskega generalnega delegata v Alžiriji. Zakaj so list zaplenili, ni bilo objavljeno.

ZAR

ZASEDANJE ODBORA ZA REŠEVANJE NUBIJSKIH SPOMENIKOV

Kairo, 12. jan. (Tanjug) V Kairu se je začelo drugo zasedanje posvetovalnega odbora za reševanje nubijskih spomenikov. Odbor, ki je bil ustanovljen na pobudo UNESCO, naj bi proučil nizozemski in italijanski predlog o načinu reševanja svetišča Abu-Simbe. Na zasedanju je minister za kulturo in nacionalno orientacijo egipčanskega področja ZAR Tarvat Okaša poudaril, da so pristojni organi ZAR že ukinili vse potrebno za rešitev nubijskih spomenikov in da bo vlada ZAR prispevala 3,5 milijona funtov za

financiranje dela arheoloških misij.

INDONEZIJA

NAKUP POLJSKIH TRGOVSKIH LADIJ

Džakarta, 12. jan. (Tanjug) V zadnjih dveh letih je Indonezija naročila na Poljskem 24 trgovskih ladij s skupno nosilnostjo 63.000 ton. Od tega so poljske ladjedelnice že dobavile sedem ladij po 900 ton nosilnosti in dve ladij po 4200 ton nosilnosti. Ostale ladjedle bodo dobavljene do srede prihodnjega leta.

Džakarta, 12. nov. (Tanjug). Sovjetska zveza bo zgradila v Indoneziji tovarno superfosfatov z letno proizvodnjo 100 tisoč ton. Sporazum o graditvi te tovarne so nedavno sklenili v Džakarti.

ČSSR

LETALSKA NESREČA

Praga, 12. jan. (ČTK). Blizu ružnjanskega letališča pri Pragi je 2. januarja strmoglavilo češkoslovaško potniško letalo »Iljušin-14« z desetimi potniki in letalci. Vsi ljudje, ki so bili v letalu, so se ubili. Letalo je bilo na poskusnem poletu in

so bili v njem strokovnjaki češkoslovaškega letalstva.

ZAHODNA NEMCIJA

PREPOVED NEONACISTIČNE ORGANIZACIJE

Düsseldorf, 12. jan. (Reuter). Notranji minister poreniskowestfalske pokrajine je prepovedal nadaljnje delovanje desničarske »nacionalne federacije študentov« v tej pokrajini. Poudarjajo, da je bilo delovanje te federacije v nasprotju z ustavo in je oviralo boljše razumevanje med narodi. Pred razumevanje med narodi je bila ta federacija prepovedana tudi v zahodnem delu Berlina zaradi neonacističnega delovanja.

Po podatkih zahodnonemškega Združenja študentov ima ta federacija samo 600 članov izmed skupno 200.000 študentov.

TUNIZIJA

BURGIBA O ALŽIRU

Tunis, 12. jan. (Reuter). — Tunizijski predsednik Burgiba je v svoji tedenski poslanici narodu govoril tudi o alžirskem vprašanju. Dejal je, da je postal alžirski problem ze-

Ismet İnönü, nekdanji predsednik turške republike na zasedanju začasnega parlamenta.